

PIPACS PROGRAM

SÁNDORFALVI PIPACS ÓVODA
Pedagógiai Programja

OM azonosító: 203183

Hatályos: 2025. szeptember 01. napjától

Tartalomjegyzék

1.	HELYZETKÉP ÓVODÁNKRÓL	4
1.1.	Településünk bemutatása	4
1.2.	Az óvoda bemutatása	4
1.3.	Csoportok száma szerkezete	4
1.4.	Az óvoda személyi feltételei	5
1.5.	Az óvoda tárgyi, dologi feltételei.....	8
2.	NEVELŐMUNKÁNK CÉLJA	9
3.	AZ ÓVODAI NEVELÉS KERETEI.....	13
3.1.	Az egészséges életmód alakítása	13
3.2.	Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	20
3.3.	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	23
4.	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	28
5.	A PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI	32
5.1.	Játék	32
5.2.	Tevékenységekben megvalósuló tanulás	37
5.3.	Verselés, mesélés	40
5.4.	Ének, zene, népi játék, tánc.....	43
5.5.	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	47
5.6.	Mindennapos mozgás.....	51
5.7.	Külső világ tevékeny megismerése.....	54
5.8.	Munka jellegű tevékenységek.....	58
6.	AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, RENDEZVÉNYEI.....	61
7.	ISKOLAÉRETTSÉG,FEJLŐDÉS JELLEMZŐINEK ÖSSZEFOGLALÁSA ..	63
8.	KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE.....	69
8.1.	Különleges bánásmódot igénylő gyermekek	69
8.2.	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek	70
8.3.	A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	71
9.	GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN	72
10.	ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE	74
10.1.	Az óvoda és a család	74
10.2.	Az óvoda és a bölcsőde.....	74
10.3.	Az óvoda és az iskola.....	75
10.4.	Az óvoda és a közművelődési intézmények	75
10.5.	Az óvoda egyéb kapcsolatai.....	76
11.	A PEDAGÓGIAI MUNKA DOKUMENTUMAI	77

AZ INTÉZMÉNY ALAPADATAI

A Sándorfalva Város Önkormányzatának Képviselőtestülete 109/2016. (V.26.) számú határozatával jóváhagyott Alapító okirata szerint:

A költségvetési szerv (továbbiakban: intézmény) megnevezése:

Sándorfalvi Pipacs Óvoda

Az intézmény székhelye: *Kis körúti óvoda* 6762 Sándorfalva
Kis krt. 1.
Telefon: 62/ 251-264

Az intézmény telephelyei: *Iskola utcai óvoda* 6762 Sándorfalva
Iskola u. 3.
Telefon: 62/ 251-436

Rákóczi utcai óvoda 6762 Sándorfalva
Rákóczi u. 2.
Telefon: 62/ 252-360

Kölcsey utcai óvoda 6762 Sándorfalva
Kölcsey u. 45.
Telefon: 62/ 250-084

Az intézmény jogelőd költségvetési szervének megnevezése, székhelye:
Szegedi Kistérség Többcélú Társulása Óvodái
6772 Deszk, Móra u. 2.

Az intézmény fenntartójának megnevezése, székhelye:
Sándorfalva Városi Önkormányzat
6762 Sándorfalva, Szabadság tér 1.

Az intézmény irányító szervének megnevezése, székhelye:
Sándorfalva Városi Önkormányzat Képviselő-testülete
6762 Sándorfalva, Szabadság tér 1.

Az intézmény jogszabályban meghatározott közfeladata: Óvodai nevelés, ellátás

Államháztartási szakágazat száma, megnevezése: 851020 Óvodai nevelés

Az intézmény alaptevékenysége: óvodai nevelés

Az intézmény alapfeladata:

- a gyermekek 3 éves korától (jogszabályban előírt feltételek mellett 2,5 éves korától) a tankötelezettség kezdetéig (a gyermek 7-8 éves koráig) tartó, a teljes óvodai életet átívelő foglalkozásokat, és a gyermekek napközbeni ellátásával függő feladatokat – gyermekétkeztetés – is magába foglaló óvodai nevelési tevékenységekkel összefüggő feladatokat látja el
- ellátja a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését is
- feladatait a „PIPACS PROGRAM” a Sándorfalvi Pipacs Óvoda helyi Pedagógiai Programja alapján végzi, mely az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján készült
- a gyermek a 3. életévének betöltésétől köteles az óvodai nevelésben részt venni

1. HELYZETKÉP ÓVODÁNKRÓL

1.1. Településünk bemutatása

Sándorfalva Csongrád megye déli részén, Szegedtől 12 km-re helyezkedik el.

1879-ben, a szegedi nagy árvíz idején telepítették be a dél-alföldi régió környező területeiről. Pipacsfalvának nevezték, erre utal helyi Pedagógiai Programunk neve.

Településünk közelségében található a Fehértói Tájvédelmi Körzet, a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet, valamint az Ópusztaszeri Nemzeti Emlékpark, melyek sok lehetőséget nyújtanak kirándulásokhoz, tapasztalatgyűjtő programokhoz.

1.2. Az óvoda bemutatása

Településünkön történetileg négy önálló óvoda működött, később egységes, részben önálló gazdálkodású, szakmailag önálló intézmény lett. Jelenleg négy telephelyen, 12 csoporttal működik. Intézményünk 319 férőhelyes.

1.3. Csoportok száma szerkezete

Intézményünkben 12 óvodai csoport működik – osztott és részben osztott:

Intézményünk csoportjai telephelyenként:

<i>ÓVODA ÉPÜLETEK</i>	<i>CSOPORTOK SZÁMA</i>	<i>CSOPORTOK NEVE</i>
KIS KÖRÚTI épület	3	<i>Napocska</i>
		<i>Süni</i>
		<i>Méhecske</i>
ISKOLA utcai épület	4	<i>Nyuszi</i>
		<i>Katica</i>
		<i>Maci</i>
		<i>Szivárvány</i>
RÁKÓCZI utcai épület	2	<i>Mókus</i>
		<i>Pillangó</i>
KÖLCSEY utcai épület	3	<i>Csiga</i>
		<i>Halacska</i>
		<i>Cica</i>

Fontosnak tartjuk, hogy az egységes nevelési elvek betartása és a közös értékekre épülő helyi Pedagógiai Program érvényesülése mellett minden óvodai egység tartsa meg egyéni hangulatát, varázsát, arculatát.

1.4. Az óvoda személyi feltételei

Az óvodáinkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

A nevelőmunka kulcsszereplői az óvodapedagógusok, akiknek személyisége meghatározó a gyermekek számára. Jelenlétük a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Elfogadó, segítő, támogató attitűdjük modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Nevelőtestületünk tagjai szakképzettek, sok közöttük az innovatív, szakmai ambícióval rendelkező pedagógus. Képesek az együttműködésre, egymás munkájának, személyiségének tiszteletben tartására, elfogadására.

Az óvodapedagógusok munkáját 4 fő pedagógiai asszisztens, valamint szakképzett dajkák segítik.

Csoportonként - heti váltásban - két óvónő dolgozik, az óvónői párok kiválasztásában a vezető szem előtt tartja a kollégák egymást kiegészítő erősségeit, és hatékony együttműködését.

Az óvodapedagógus és a dajka összehangolt együttműködése befolyásolja a nevelőmunka eredményességét. Arra törekszünk, hogy kölcsönösen egymást segítő munkakapcsolat alakuljon ki közöttük.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztését főállású gyógypedagógus segíti intézményünkben, valamint szakmai együttműködéssel segíti az óvodapedagógusok munkáját.

Óvodánk négy telephelyen működik, az óvodapedagógusok egységes Éves munkaterv alapján dolgoznak, melynek megvalósultságáról, értékeléséről a vezető éves beszámolót készít.

Humán erőforrás	44 fő
Óvodapedagógusok száma	25 fő
Gyógypedagógus	1 fő
Pedagógiai munkát közvetlenül segítők száma (dajka)	12 fő
Pedagógiai asszisztens	4 fő
Óvodatitkár	1 fő
Fűtő és karbantartó	1 fő
Szak- és egészségügyi szolgálat külső segítő szakemberei	2 fő utazó logopédus 3 fő védőnő

A nevelőtestület képzettsége

Főiskolát végzettek száma (Óvodapedagógus, Gyógypedagógus)	26 fő
Ebből:	
Másoddiplomás képzésben részt vett	3 fő tanító 2 fő nevelőtanár 1 fő gyógypedagógus
Szakvizsgával rendelkezik	3 fő Tanügy-igazgatási., nevelési- oktatási, intézményi ismeretek 1 fő Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel 1 fő Közoktatási vezető és pedagógus 1 fő

Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultságai

Továbbképzések megnevezése	Résztvevők száma
Projekttervezés az óvodában	18 fő
Minőségirányítás az óvodában	5 fő
Ábrázolás, kézimunka	1 fő
Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel	11 fő
Mese, dramatikusjáték	1 fő
Ének-zene, énekes játék	3 fő
Fejlesztő játékok elemzése	2 fő
Óvodából iskolába	2 fő
Óvodapedagógusok szakmai megújító továbbképzése	11 fő
Élhető környezet ma és a jövőben - Környezettudatos magatartásra nevelés	20 fő
Professzionális pedagógiai kommunikáció	8 fő
Tehetséggondozás – tehetségbarát környezet mindenkinek	8 fő
Projektmenedzsment alapelemei	4 fő
Kulcsár Mihályné – Mozgásterápia a tanulási nehézség megelőzésére és oldására	16 fő
„Így tedd rá!” – Népi játék, néptánc módszertan	19 fő
„Pompás napok – nevelés játékkal és mesével”	21 fő

A dajkák képzettsége

Érettségi	5 fő
Szaktanácsképző	7 fő
Dajka-képző	12 fő

Nevelőtestületünk szakmai tudására, saját emberi erőforrására, adottságára, végzettségére támaszkodva, a mai kor társadalmi igényeinek megfelelően korszerű, a nevelés távlatait is figyelembevevő óvodai nevelőmunkát végez.

Óvodapedagógus, dajka és más szakemberek összehangolt munkája a siker kritériuma.

1.5. Az óvoda tárgyi, dologi feltételei

Óvodáink rendelkeznek a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Az óvodák külső-belső környezetét oly módon alakítjuk, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését.

Lehetővé tesszük mozgás- és játékigényük kielégítését. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra való figyelemmel helyezzük el. Megfelelő munkakörnyezetet biztosítunk az óvodai munkatársaknak, és lehetőséget teremtünk a szülők fogadására.

Az alábbi táblázatba foglaltuk össze az épületekre jellemző adottságokat:

	<i>Iskola utca</i>	<i>Rákóczi utca</i>	<i>Kis körút</i>	<i>Kölcsény utca</i>	<i>Összesen:</i>
Óvoda területe	2073 m ²	1291 m ²	3598 m ²	1250 m ²	-
Csoportszoba	4	2	3	3	12
Tornaszoba	1	-	1	-	2
Ebédlő	1	-	-	-	1
Logopédiai foglalkoztató	1	-	1	1	3
Játsszódudvar	370 m ²	960 m ²	2900 m ²	919 m ²	-
Óvodavezető iroda+vez.h.	-	-	1	-	1
Titkárnői szoba	-	-	1	-	1
Nevelőtestületi szoba	1	-	1	-	2
Orvosi szoba	1	-	-	-	1
Gyermeköltöző	3	1	3	1	8
Gyermekmosdó WC	2	1	3	2	8
Felnőtt öltöző	1	-	2	-	3
Elkülönítő	-	-	-	-	-
Tálaló, mosogató	1	1	1	2	5
Felnőtt WC	2	1	1	1	5
Felnőtt mosdó	1	-	1	1	3
Egyéb raktár	2	1	1	-	4

2. NEVELŐMUNKÁNK CÉLJA

Nevelési célunk:

A (2,5) 3-6-7 (8) éves gyermekek testi – érzelmi, szociális - értelmi képességek fejlődésének, a harmonikus személyiségfejlődésének elősegítése,

- érzelmi biztonságot nyújtó, derűs *szeretetteljes óvodai légkörben* a család nevelőmunkáját kiegészítve,
- figyelembe véve az *életkori és egyéni sajátosságokat*,
- biztosítva a lehetőséget a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek *esélyegyenlőségének* megvalósítására,
- a sokszínű tevékenységeken keresztül olyan készségek, képességek kialakítása, melyek alkalmassá teszik a *zökkenőmentes iskolakezdésre*.

A mással nem helyettesíthető játéktevékenységen keresztül fejlődjenek a gyermekek készségei, képességei, erkölcsi, szociális, intellektuális érzelmei.

A tevékenységeken és a játékon keresztül a gyermek életkorának megfelelő és egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmak, emberi értékek közvetítése

A programunk nevelési alapelve:

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag, állandó értékrendet képviselő óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy

- ☼ gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó
- ☼ egészséges én-tudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermeknek, teret enged önkifejező törekvéseinek.

Kiindulási pontok:

- ☼ A gyermeki személyiséget gondoskodás, elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés, védelem és bizalom illeti meg.
- ☼ Minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszthető, mely által egyéni készségei, képességei kibontakoznak.
- ☼ Nevelik, fejlesztik a társkapcsolatokat, az óvoda összes dolgozója, ezért a felnőttek tetteikkel sugározzák, a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy: „Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre”.
- ☼ Minden gyermek ismerje és tudja meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is érzékelje, hogy mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül.¹

¹ Szuhányi Mária: Nevelés – individuálpaszichológia nézőpontból. Bp. Szuhányi Alapítvány, 1993. 15-27.p.

- ☼ Minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben. Az esélyegyenlőséget, szükséges segítséget, gondozást biztosítjuk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelésével.
- ☼ A hazájukat elhagyni kényszerülő, (migráns) családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok védelmét.
- ☼ Pedagógusaink, munkatársaink befogadó attitűdje meghatározó, személyisége, magatartása, tevékenysége modellt nyújt a gyermekek számára.

Az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk:

- a gyermeki szükséglet kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, *szeretetteljes légkör megteremtéséről*
- a testi, szociális és az értelmi képességek *egyéni és életkori sajátosságoknak megfelelő alakításáról*
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő - *tevékenységről*, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető *játékról*
- e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek *egyéni képességeihez igazodó megfelelő műveltségtartalmak közvetítéséről*
- a kisgyermek egészséges fejlődéséhez szükséges *személyi, tárgyi feltételekről*

Óvodánk dolgozói az alábbi idézetet választották nevelőmunkánk mottójává, mely tükrözi a programunk hitvallását:

**„Szeretlek, és bízom benned.
Képes vagy rá.
S ha nem sikerül, nem baj.
Ez csak próbálkozás.
Tévedni emberi dolog.”²**

Gyermekeképünk:

A gyermekek az élményekhez, a mesékhez, a zenéhez és az alkotó tevékenységekhez való vonzódására építünk. Ha mindezt lehetőséget adunk, akkor kialakul a gyermekek óvodás tartása, önállóvá, nyugodttá és kiegyensúlyozottá válnak. Tudnak nevetni, felfedezni, csodálkozni. Biztosítjuk a gyermekek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.

Óvodánkban, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

A gyermek mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény.

² Brezsánszky László (szerk.): A bátorító nevelés alapjai
ALTREN füzetek 10. IF Alapítvány nyomán

Fejlődését meghatározzák

- a veleszületett genetikai adottságok,
- az érés sajátos törvényszerűségei,
- valamint a környezeti hatások.

Sajátos, életkoronként és egyénenként változó szükségletei vannak:

- testi (gondozás, táplálkozás, tisztálkodás, öltözködés, mozgás, pihenés)
- lelki (szeretet, érzelmi biztonság, türelem, megértés, elfogadás, tisztelet)

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön, és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Óvodaképünk:

Tevékenységünk a játékra, a mozgásra, a környezet tevékeny megismerésére alapozódik.

Nevelőmunkánk a bátorító nevelésre épít, mely során – a családokkal együttműködve – a szeretetteljes, biztonságos légkörre, differenciált személyiségfejlesztésre törekszünk, mely elősegíti az iskolai közösségben történő szocializálódáshoz szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Fontosnak tartjuk a hagyományőrzést, a népi kultúra értékeinek beépítését az óvodai nevelőmunkánk gyakorlatába.

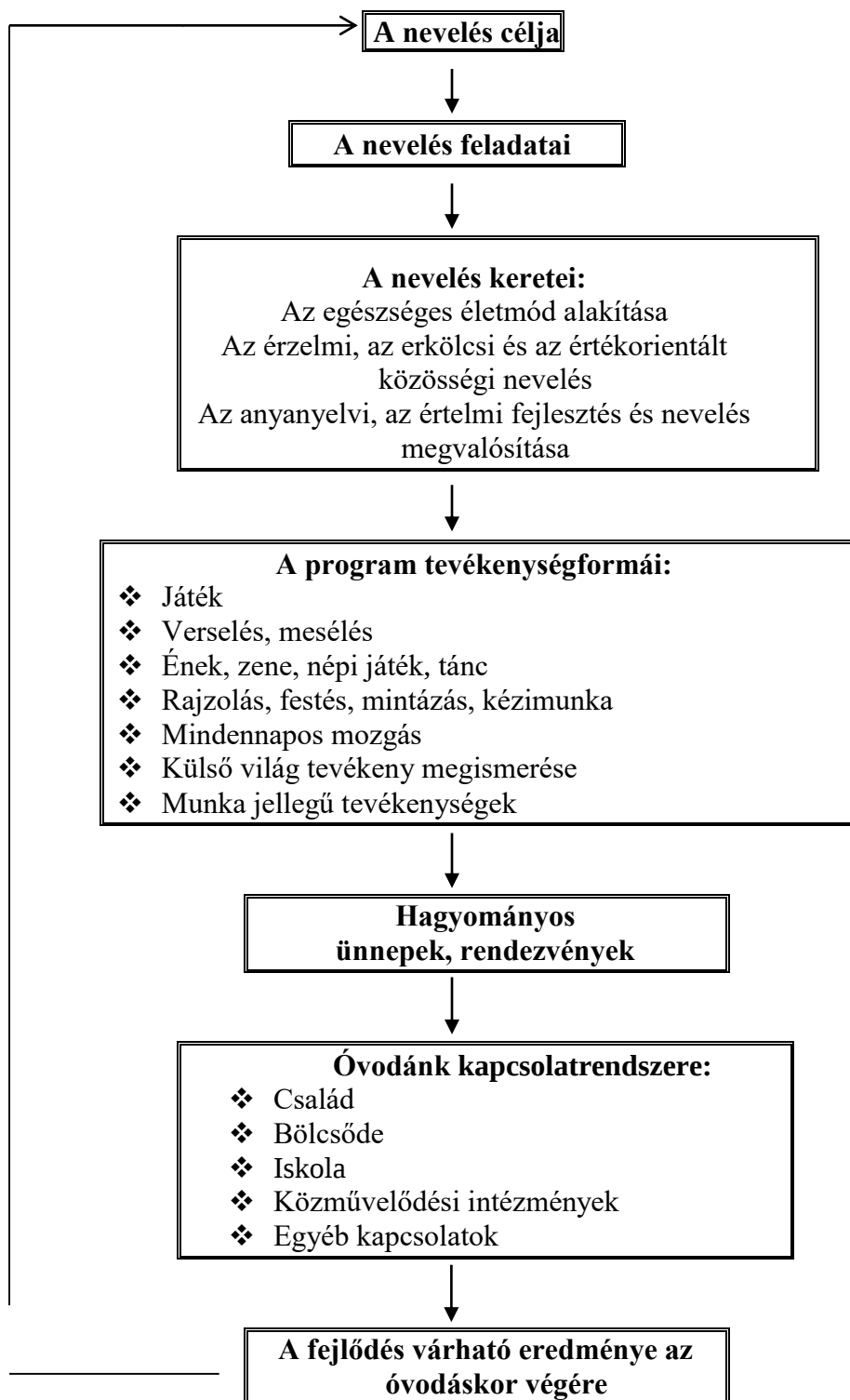
A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, melyben az óvoda kiegészítő, hátránycsökkentő szerepet tölt be a gyermekek 2,5-3 életévétől az iskolába lépésig.

Biztosítjuk minden gyermek számára az egyformán magas színvonalú szeretetteljes nevelést, az egyenlő hozzáférést, melyben meglévő hátrányai csökkennek, benne lévő értékei felszínre kerülnek.

Az óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodás korú gyermekek fejlődésének megfelelő feltételeit.

A gyermekek egyéni fejlődési ütemét figyelembe véve tervezzük, szervezzük nevelő-fejlesztő munkánkat.

PROGRAMUNK RENDSZERÁBRÁJA

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS KERETEI

Az Óvodai nevelés alapprogramja alapján az óvoda funkciói:

- Óvó-védő (gondozó)
- Szociális
- Nevelő-személyiségfejlesztő

Ezen funkciók alapján az óvodai nevelés általános feladatai:

- Az egészséges életmód alakítása
- Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

3.1. Az egészséges életmód alakítása

(Az egészség és környezeti nevelés alapelvei)

Az egészséges életmódra nevelés célja: a gyermekek egészséges életvitel igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok kiterjednek az egészséges táplálkozás, a testmozgás, a testi - lelki egészség fejlesztése, a bántalmazás megelőzése, a baleset megelőzés és a személyi higiéne területeire.

Tevékenyen együttműködünk a családokkal, a Család-, és Gyermejkölési Szolgálattal, a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó intézményekkel, hatóságokkal.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ☼ A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése, harmonikus, összerendezett mozgásuk, testi képességeik fejlődésének elősegítése
- ☼ A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- ☼ Életvezetési készségek fejlesztése
- ☼ Az egészséges életmód, a testápolás, tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só és telítetlen zsír-tartalmú ételek csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- ☼ A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése

- ✿ A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- ✿ Megfelelő szakemberek bevonásával, a szülők együttműködésével a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel kapcsolatos prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

Dajka feladata:

- ✿ Az óvodapedagógus iránymutatása alapján segíti a nevelőmunkát, egész személyiségével példát mutat a gyermekek felé.
- ✿ Megjelenésével, ápoltságával, a környezet rendjének, tisztaságának megóvásával követendő mintát mutat gyermekeknek.

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése, mozgásfejlődésük elősegítése

- Óvodai felvételnél: anamnézis – testi szükségletek feltárása
- A fejlődés ütemének folyamatos figyelemmel kísérése (pl. testsúly, testmagasság) összehasonlító mérések
- A napirendet a gyermekek életkori szükségleteinek megfelelően alakítjuk ki (mozgásigény, testi szükségletek kielégítése, egészséges életmód szokásainak kialakítása)
- Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezetségét biztosítjuk az óvodába lépéstől kezdve – a dajka és az óvónő együtt segít a gyermekeknek a beszkoktatás ideje alatt

Étkezés:

- a fejlődés egyik legfontosabb feltétele
- étkezési szokások alakítása - különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só és telítetlen zsír-tartalmú ételek csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése
- a szülőket tájékoztatjuk az étrendről

Testápolás, tisztálkodás:

- a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja
- a gondozási szokások terén nagy eltérések tapasztalhatók – hangoljuk össze az óvoda és a család gondozási szokásait (bőrápolás, fogmosás, hajápolás, orr-tisztántartása, WC-használat)
- biztosítjuk a lehetőséget a teendők önálló ellátására

Öltözködés:

- megkívánjuk a réteges öltözködést és a tiszta, rendezett ruházatot
- váltócipő használata kötelező
- előtérbe helyezzük a praktikus öltözködést

Szabad mozgás:

- mindennap biztosítjuk a szükséges feltételeket (téli is)
- szervezett kocogás-futás (naponta)

Alvás:

- a nyugodt pihenés feltételeit biztosítjuk (csend, biztonság, friss levegő)
- elalvás előtt mese, altatóénekek
- figyelembe vesszük a gyermekek eltérő alvásigényét

A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése

- Egészségük megőrzéséhez, betegségmegelőzéshez fontos, hogy edzettek legyenek, ezért minden időszakban sokat tartózkodunk a friss levegőn, ahol futkározhatnak, szabadon mozoghatnak.
- Edzettségük biztosításáért, eltérő mozgásigényük kielégítésére naponta futó-kocogó lehetőség szervezése
- A mindennapi, rendszeres testmozgással fejlesztjük a gyermekek testi képességeit:
 - Mindennapos mozgás (szervezett mozgásos tevékenység) heti 1 alkalommal
 - Mindennapos mozgás (irányított mozgásfejlesztés)
 - Spontán, aktív szabad játékokban megjelenő mozgásos tevékenység
- 4-5 éves korban gyakori a hanyag testtartás – prevenciós fejlesztő torna: gerinc deformitások megelőzése, lábboltozat erősítése

Életvezetési készségek fejlesztése

Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;

A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése

Az óvoda és környezete tiszta, esztétikus legyen, tükrözze nevelőmunkánk arculatát.

Óvodaudvar:

A füves szabad terület alkalmat ad a szervezett mozgásos tevékenységekre. A gyerekek szabad mozgását, edzését a különböző ügyességi játékokkal, mászóakkkal, mászókötelekkel biztosítjuk.

Csoportszoba:

- a berendezése barátságos, esztétikus, a gyermekek életkori adottságainak megfelelő legyen, mely biztosítja a gyermekek jó közérzetét.
- a különböző tevékenységekhez elkülönített részeket, „kuckókat” alakítsunk ki.
- egyszerű szimbólumokat használunk a tevékenységek szokásainak megjelenítésére (terítés, öltözés, mosdó)

Öltöző:

- biztosítson minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez
- a szülők részére legyen egy esztétikus tájékoztatótábla, melyen tájékoztatást kapnak az óvodai munkáról

Mosdó:

- Megfelelő méretű eszközök segítsék a szükségletek kielégítését.

Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözés és a pihenés szokásainak alakítása

Várható fejlődési jellemzők az egészséges életmód alakítása során

	(2,5) 3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Testápolás, tisztálkodás	♡ mossanak kezet, arcot kis segítséggel ♡ ruhájuk ujját kis segítséggel húzzák fel, kézmosás után igazítsák meg ♡ használják a saját törölközőjüket – kis segítséggel töröljék szárazra kezüket, arcukat ♡ WC-használat után próbálkozzanak használni a WC-papírt ♡ a zsebkendő használatával ismerkedjenek	♡ tisztálkodjanak önállóan - segítség és felszólítás nélkül mossanak kezet a kezüket szennyező tevékenységek után ♡ ruhájuk ujját önállóan fel- és lehúzzák ♡ önállóan használják saját törölközőjüket – önállóan töröljék szárazra kezüket, arcukat ♡ WC-használat után használják a WC-papírt ♡ a zsebkendőt használják, fűjják az orrukat önállóan ♡ köhögéskor, tüsszentéskor kezüket a szájuk elé tartják	♡ mosakodjanak, törölközzenek önállóan – figyelmeztetés nélkül, amikor csak szükséges ♡ ruhájuk ujját önállóan fel- és lehúzzák, ruhájukat begombolják, kikapcsolják ♡ önállóan használják saját törölközőjüket – önállóan töröljék szárazra kezüket, arcukat ♡ WC-t önállóan használják, vigyáznak a WC, a mosdó rendjére ♡ a zsebkendőt használják, helyesen fűjják az orrukat ♡ köhögéskor, tüsszentéskor kezüket a szájuk elé tartják

	<i>(2,5) 3-4 évesek</i>	<i>4-5 évesek</i>	<i>5-6-7 évesek</i>
Önkiszolgálás	♥ felnőtt segítségével ismerkedjenek a használati tárgyak alkalmazásával, az önkiszolgálás különböző műveleteivel, azok sorrendjével	♥ önkiszolgáló tevékenységei gyakorlás útján szilárduljanak meg ♥ az önálló munkavégzés szokásai alakuljanak ki	♥ az önkiszolgálást teljes önállósággal lássák el ♥ segítszenek az ágyak elrakásában, a terem átrendezésében ♥ önállóan tevékenykednek, társaiknak, a felnőtteknek segítséget nyújtanak
Étkezés	♥ önállóan szolgálják ki magukat a tányérokkal, evőeszközökkel, használat után vigyék a helyére ♥ önállóan étkezzenek, igyanak ♥ kanalat, villát, szalvétát használják megfelelően, a használt szalvétát a szokott helyre tegyék	♥ önállóan szolgálják ki magukat ♥ gondoljanak az étel mennyiségének helyes megítélésére ♥ kancsóból segítséggel töltsenek ♥ csukott szájjal rágjanak, tisztán étkezzenek ♥ a kanalat, villát megfelelően használják ♥ szalvétát felszólítás nélkül használják ♥ étkezés közben ügyeljenek az asztal és a környezet rendjére	♥ étkezés közben kulturáltan viselkednek ♥ igénylik az asztal esztétikus rendjét ♥ kancsóból önállóan öntenek ♥ a kanalat, villát, kést helyesen használják
Öltözködés	♥ ruhájukat segítséggel ki- és begombolják, önállóan levetik, segítséggel felveszik ♥ cipőjüket le- és felhúzzák ♥ saját holmijukra vigyáznak	♥ ruhájukat kis segítséggel le- és felveszik ♥ gombokat ki- és begombolják ♥ cipőfűzőt próbálják megkötni ♥ ágyneműjüket segítséggel összehajtják	♥ önállóan, megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek ♥ ha fáznak vagy melegük van, segítenek magukon ♥ holmijukat összehajtják, helyére teszik ♥ ágyneműjüket rendezetten a helyére teszik
Környezet rendben tartása	♥ különféle eszközöket önállóan elveszik, használat után a helyükre teszik	♥ ügyelnek saját holmijuk tisztaságára ♥ játékokat, foglalkozási eszközeiket rendben tartják ♥ rendet tartanak maguk körül ♥ az ajtókat önállóan nyitják, csendesen csukják	♥ ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére – észreveszik, ha valamit rendbe kell tenni ♥ az eszközökkel óvatosan bánnak ♥ az ajtókat csendesen nyitják, csukják

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása

Célunk:

- A gyermekek találják meg helyüket környezetükben, az őket körülvevő világban, fedezzék fel az emberi és a tárgyi világ kapcsolatát - egyre több tapasztalatot szerezve tevékenységeik során.
- A gyermekek természeti környezethez való pozitív viszonyának alakítása, az élet tiszteletére, növények, állatok szeretetére nevelés.
- A környezeti értékek, szépségek felfedeztetése, ápolása.
- Környezetvédelmi és megóvási szokásformák megalapozása.

Feladataink:

- ☼ A közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása, melyek különös jelentőségűek a célok elérése érdekében.
- ☼ Pozitív attitűdök kialakítása az élő és élettelen természet iránt. Leglényegesebb összefüggéseinek megvilágítása a helyi sajátosságok felhasználásával.
- ☼ Hulladék anyagok szelektálásának és újrahasznosításának fontossága.
- ☼ Felelősségtudat alakítása a közvetlen környezet rendjének megtartásáért (hulladék elhelyezése – környezetesztétika)
- ☼ A szépségre, harmóniára, tisztaságra való igény felkeltése, esztétikai ízlésformálás. Tevételes részvétel a környezet ápolásában, szépítésében.
- ☼ Állatok, növények védelmére, szeretetére, gondozására nevelés. Részt vesznek a gyermekek az elemi természetvédelmi tevékenységekben (pl.: téli madáretetés)
- ☼ A környezettudatos életvitel alakítása (energiával, vízzel, árammal való takarékoskodás, illetve a pazarlás elkerülése)

Dajka feladata:

- ☼ Az óvodapedagógus iránymutatása alapján segíti a nevelőmunkát, egész személyiségével példát mutat a gyermekek felé.
- ☼ A közvetlen környezet rendben tartásával és meglévő értékeinek óvásával követendő mintát mutat gyermekeknek a környezettudatos szokások kialakításához.

Lényeges:

- a cselekvés
- a szemlélet
- a szóbeli közlés egysége,

az óvodai dolgozók és a szülők *személyes példaadása*, amellyel viselkedési mintát nyújtanak a gyermekeknek.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- ✿ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- ✿ A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, tisztán helyére teszik azokat.
- ✿ Zsebkendőjüket önállóan használják.
- ✿ Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- ✿ Esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, villát, *kést*. Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- ✿ Teljesen önállóan öltöznak, a ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- ✿ A ruhájukat esztétikusan, összehajtva helyére teszik.
- ✿ A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- ✿ Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- ✿ Törekedjenek az élő és élettelen környezet védelmére, óvására.
- ✿ Ismerjék a környezetük védelmével, megóvásával kapcsolatos szokásokat, magatartásformákat.

EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

Az óvodai egészségfejlesztés célját a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § határozza meg, mely szerint:

„(1) A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

(2) A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési- oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

(3) A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, ... ”

Óvodánk ezen feladatait az Egészségfejlesztési Programunkban fogalmazzunk meg, mely a Pipacs Program mellékleteként kezelendő.

3.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja:

a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ✿ Érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig, erkölcsi, szociális érzékenységének fejlesztése (én-tudat, önkifejező törekvések)
- ✿ A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek és a felnőtt-felnőtt pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében

Dajka feladata:

- ✿ Az óvodapedagógus iránymutatása alapján segíti a nevelőmunkát, egész személyiségevel példát mutat a gyermekek felé.
- ✿ Az óvodában egységesen megfogalmazott és alkalmazott erkölcsi normák szerinti bánásmódjával, viselkedésével követendő mintát mutat gyermekeknek.

Érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése

Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. **Kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkörben** a gyermeknek kialakul az érzelmi kötődése társaihoz és felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, tevékenységre ösztönöz. A gyermekeket arra neveljük, hogy értsék meg, fogadják el társaik különbözőségét.

Legyen minden óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, szimbóluma, ami sajátos, egyéni színezetet biztosít, és mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését.

A közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása a gyermek

- erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség)
- és akaratának (önállóságának, önfegyelmeinek, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának),
- szokás- és normarendszerének megalapozását segítik.

Az óvodai élet során segítjük a gyermekeket a szűkebb és tágabb környezetük megismerésében, mely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a

szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja. Az óvodai dolgozók mintaadása modellértékű a gyermek számára.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen fontos a speciális szakemberekkel való együttműködés.

A **befogadás** időszaka meghatározza gyermekek érzelmi kötődését az óvodához. Az óvónő a szülőkkel együtt teremtsen meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Ezért az óvónő adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával.

Bölcsődéből érkező gyermekeknél az igényeknek megfelelően lerövidülhet az „szülős befogadás” időtartama. A befogadás teendőiben lehetőleg mindkét óvodapedagógus részt vesz. A dajkával együtt gondosan készítsék elő ezt az időszakot.

Már a befogadás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végezzék a mindennapi tevékenységeket, amelyeket sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékosan gyakoroltat az óvodapedagógus, természetesen figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait.

A gyermekeknek legyen lehetősége minél többször az érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek és a felnőtt-felnőtt pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő, kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése

A gyermekek pozitív kapcsolata csak akkor alakul ki, ha a gyermekek jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvodapedagógusnak, aki irányítója, s egyben társa a gyermekeknek; valamint fontos szerepe van az óvónő munkáját segítő dajkáknak is.

A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy szükséges megszabni, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak.

A felnőtt-gyerek kapcsolatában a következő elvek jelenjenek meg

- A felnőtt próbálja megérteni – elsősorban érzelmileg - a gyermekeket.
- A felnőtt parancsolás helyett igyekezzen kérdezni. (Ezzel elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszafogva, hanem más irányba terelhetővé válik.)
- A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a szociális kapcsolatok, szokások kialakításába.

- A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.
- A felnőtt a gyermekek tevékenységéhez biztosítson nagy szabadságot a határok pontos megjelölésével. Többszöri „határátlépésnél” vezessen be konzekvenciákat.
- Alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.
- A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy a kis csoportosulásokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során – konfliktusfeloldó beszélgetések.
- A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon.
- Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.
- A felnőtt-gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív beszédhelyzet jelenjen meg. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélgetőpartner megbecsülése, megértése és kompromisszumkeresés.
Mellőzendő: a megbántás, a hibáztatás, a kritizálás, a kioktatás, a kiabálás, a panaszkodás és a prédikálás.
(Minden gyermeknek biztosítsuk a személyes perceket, hogy a kapcsolatfelvevő képességüket megerősítsük. Ezekben a beszélgetésekben a saját és a mások érzésének elfogadása kapjon hangot.)
- A gyermek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni.
- Tilalom helyett a felnőttek adjanak választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak. A felnőtt örömeivel jelezze a dicséretét, s csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.
- A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához. (A humor a feszültséget feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.)

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- ✿ Ragaszkodnak óvodájukhoz, társaikhoz, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- ✿ A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása. Egymást megkérlik a szabályok betartására.
- ✿ A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- ✿ Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- ✿ Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- ✿ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.

- ✿ Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik.
- ✿ Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- ✿ Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Éretté válnak az iskolába lépésre.

3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés célja: az anyanyelv megismerésére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása.

A gyermekek tapasztalatainak, ismereteinek rendezése, értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és kreativitás) fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ✿ Az anyanyelv fejlesztése, és a kommunikáció különböző formáinak alakítása
 - beszélő környezettel
 - helyes mintaadással
 - szabálykövetéssel
- ✿ Az anyanyelvi nevelés megvalósítása valamennyi tevékenységformában
- ✿ Az értelmi képességek fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása
- ✿ A magyar anyanyelvi értékek közvetítése a gyermekek felé – népmesék, népi rigmusok, népdalok, népi játékok

Dajka feladata:

- ✿ Az óvodapedagógus iránymutatása alapján segíti a nevelőmunkát, egész személyiségevel példát mutat a gyermekek felé.
- ✿ Beszédével, kommunikációjával követendő mintát mutat gyermekeknek.

Az anyanyelv fejlesztése, és a kommunikáció különböző formáinak alakítása

Az anyanyelv áthatja az élet minden mozzanatát. Az anyanyelv fejlesztése, és a kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodai nevelés egészében jelen van (beszélő környezet, helyes mintaadás, szabálykövetítés).

Az anyanyelvi nevelés megvalósítása valamennyi tevékenységi forma keretében kiemelt feladata az óvodapedagógusnak.

Az óvónő figyelemmel kíséri az egyes gyermeknek beszédértési, beszédtechnikai szintjét. Szükség esetén a szülővel és az érintett szakemberekkel együttműködik.

Az anyanyelv jelrendszerét a gyermek a játékos tevékenységek, a társas érintkezések során utánzás alapján sajátítja el.

A **beszédtanulást befolyásolja** a gyermek ép idegrendszere, a családi és az óvodai környezete. Pozitív mintaként szolgáljon a gyermekek számára az óvoda összes dolgozójának kommunikációja, beszédkultúrája.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben figyelmet fordítunk:

- a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére
- a gyermek meghallgatására
- a gyermeki kérdések érvényesülésére
- a válaszok igénylésére

A beszéltetés és beszélni hagyás az óvodapedagógus feladata, közben alakul a gyermek beszédfegyelme, önuralma.

Az anyanyelvi nevelés megvalósítása a tevékenységformákban

Játék

- ✿ A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására, a beszélgetésre egy-egy gyermekkel, vagy gyermekcsoporttal, melyek alkalmat nyújtanak a *differenciált fejlesztésre*.
- ✿ Az óvodapedagógus beszéde modellértékű legyen:
 - szókapcsolatok
 - kommunikáció
 - nonverbális jelzések (mimika, gesztusok)
 - beszéd hatáselemei - hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, dallam, szünet – ezeket legjobban a dramatikus játék segíti elő
- ✿ A kezdeményezett anyanyelvi játékok adjanak mintát az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez. (pl: hangutánzó, fonémahallást fejlesztő, légzéstechnikát segítő, szinonima-kereső játékok)

Verselés, mesélés

- ✿ A mese, vers, bábozás és a dramatikus játék segítségével a gyermekek elsajátítják a helyes hanglejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.
- ✿ A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, a megfelelő artikuláció.
A gyakori mondókázás elvezeti a gyermekeket a beszéddallam, az anyanyelv ritmusának megérzéséhez.
- ✿ A népköltészeti alkotásokból sok új fogalmat ismerhetnek meg.

- ☼ *A bábjátékban, dramatikus játékban* a gyermekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket.
- ☼ *A dramatikus helyzetek* lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására és az önálló versmondásra.
- ☼ *A képeskönyvek közös nézegetése* a könyvek szeretetére nevel, irodalmi élményt nyújt, esztétikai ízlésvilágukat formálja, anyanyelvi szókincsüket gyarapítja.

Ének, zene, népi játék, tánc

- ☼ A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. (A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek)
- ☼ A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megérezteteti a nyelv kifejezőerejét, szépségét.
- ☼ Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos kiejtését.
- ☼ Az énekes játékok alkalmat adnak a szókincs bővítésére is.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Mindennapos mozgás - Külső világ tevékeny megismerése

Lehetőséget teremt a szókincsbővítésre:

- új fogalmak, szavak (pl.: környezetvédelemmel kapcsolatos kifejezések)
- eszközök, technikák neve
- mozgásformák, vezényszavak

Az értelmi képességek fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása

A beszéd nemcsak az érintkezés, a viselkedés-szabályozás, hanem a gondolkodás eszköze is.

A beszéd és a gondolkodás fejlődése szorosan összefügg.

A gyermeki gondolkodás szemléletes, cselekvő tevékenység, ezért az állandó cselekvés fenntartása feltétele a szókincsgyarapításnak.

A gyermek az anyanyelv elsajátítása során teljes személyiségében fejlődik, fejlesztődik.

A gyermek értelmi fejlődésének feltételei:

- érzelmi biztonságot nyújtó környezet
- érzelmi stabilitás
- a felnőtt mintája
- motivációs helyzetek
- differenciált bánásmód

Az értelmi nevelés feladatai:

- a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítése, rendszerezése,
- a megszerzett ismeretek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- valamint az értelmi képességek fejlesztése (észlelés, érzékelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és a kreativitás)
- az értelmi képességek (különösen a képzelet és a kreativitás) fejlődését elősegítő **ösztönző környezet** biztosítása.

A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti.

A gyermekek legfőbb tevékenysége a játék, mely áthatja az egész napos tevékenységet. Leginkább a játékon keresztül fejlődnek a gyermekek értelmi képességei, de fontos színterei a tapasztalatszerzésnek a különböző munka- és szabadidős tevékenységek.

A sikerélmények hatására az emlékezeti bevésés erősebb, és újra átélésre ösztönzi a gyermeket. **Az érzelmi többlet fokozza a gyermek értelmi fogékonyságát.**

A közös tevékenységek, a beszélgetések során ráéreznek a gyermekek az együtt gondolkodás örömére, alakul kifejező- és problémamegoldó készségük, fejlődik gondolkodásuk.

Szemponatok a tevékenységek szervezéséhez, az értelmi képességek fejlesztéséhez:

- a tevékenységek megvalósítása során a gyermekek meglévő tapasztalataira, ismereteire, élményeire, érdeklődésére, kíváncsiságára építés
- a gyermekek életkori és egyéni sajátosságát figyelembe vétele a tervezés és megvalósítás során, a differenciált bánásmód alkalmazása
- a szükséges és megfelelő hely, idő és eszközök biztosítása
- a komplexitás elvének szem előtt tartása
- egyénre szabott fejlesztő értékelés alkalmazása
- a szűkebb és tágabb környezet adta lehetőségek kihasználása
- a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlási lehetőségének biztosítása
- megfigyelések, mérések alapján a gyermek képességeiről, fejlettségi szintjéről feljegyzések regisztrálása, ez alapján célirányos fejlesztés megvalósítása
- egyéni fejlesztési terv kidolgozása (fejlődésben elmaradott, kiemelkedő képességű gyermekek)
- szükség esetén megfelelő szakembertől segítség, szakvélemény kérése

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- ✿ Szabadon fejezi ki önmagát, közlési vágya érvényesül. Élményeit képes elmondani, mondatokban kifejezni, eseményeket, történeteket saját szavaival elmondani.
- ✿ Befogadó és érdeklődő, másokat is képes meghallgatni.
- ✿ Helyesen használja a nyelvtani kifejezőmódokat.
- ✿ Ismeri a használt szavak tartalmát.
- ✿ Életkorának megfelelő ideig képes egy adott dologra figyelni, felidézni, visszaemlékezni, gondolkodása fogalmi szintre tevődik.
- ✿ *Aktívan érdeklődik* spontán és szervezett ismeretszerzés során.
- ✿ Képes *megfigyelésre*, érzékelésre – ismeretek bővítésére, rendszerezésére.
- ✿ Tudjon ismereteket összehasonlítani – az összefüggéseket felismerni.
- ✿ *Szívesen vesz részt* szűkebb és tágabb környezete, és az őt körülvevő világ megismerésében.

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a játék kitüntetett szerepe.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben - az 5-6-7-évesek - a későbbi eredményes iskolai előre haladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

Javaslat a gyermekek heti rendjének elkészítéséhez

(időszak: szeptember 01. – május 31.)

(2,5) 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas – csak az időkeret változik

	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
Délelőtti tevékenységek	Mindennapos mozgás Verselés, mesélés Külső világ tevékeny megismerése	Mindennapos mozgás Verselés, mesélés Ének, zene, népi játék, tánc	Mindennapos mozgás Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Mindennapos mozgás Verselés, mesélés	Mindennapos mozgás Verselés, mesélés Külső világ tevékeny megismerése
Udvari tevékenységek		Ének, zene, népi játék, tánc			
Délutáni tevékenységek	Egyéni fejlesztések				

A szervezett tanulás időkeretei gyermekenként

		<i>(2,5)3-4 évesek</i>	<i>4-5 évesek</i>	<i>5-6-7 évesek</i>
<i>Verselés, mesélés</i>	naponta	5-10'	10-15'	15-20'
<i>Ének, zene, népi játék, tánc</i>	heti 1x	10-15'	20-25'	30-35'
<i>Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka</i>	heti 1x	10-15'	20-25'	30-35'
<i>Mindennapos mozgás (szervezett mozgásos tevékenység)</i>	heti 1x	10-15'	20-25'	30-35'
<i>Mindennapos mozgás (irányított mindennapos mozgásfejlesztés)</i>	naponta	5-10'	10-15'	15-20'
<i>Külső világ tevékeny megismerése</i>	heti 1x	10-15'	20-25'	30-35'
<i>Napi szervezett tanulási időkeret összesen</i>		max. 35'	max. 50'	max. 65'
<i>Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység</i>	naponta			összesen 45'

NAPIREND

	szeptember 01. – május 31.	június 01. – augusztus 31.
IDŐTARTAM	TEVÉKENYSÉG	TEVÉKENYSÉG
6 ⁰⁰ -8 ³⁰	Játék a csoportszobában Személyes percek Játék Mindennapos mozgás (szervezett mozgásos tevékenység és irányított mindennapos mozgásfejlesztés)	Játék a csoportszobában vagy a szabadban Személyes percek Játék Mindennapos mozgás
8 ³⁰ -10 ³⁰	Testápolási teendők Tízórai <i>A délelőtti folyamán megvalósuló tevékenységek:</i> Játék Verselés, mesélés Ének, zene, népi játék, tánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése Egyéni, ill. mikro csoportos képességfejlesztés	Testápolási teendők Tízórai Játék a szabadban Választható tevékenységek, játék az udvaron
10 ³⁰ -11 ⁴⁵	Játék a szabadban Tapasztalatszerzések, séták a szabadban Ének, zene, népi játék, tánc az udvaron	
11 ⁴⁵ -12 ³⁰	Ebéd Testápolási teendők	Ebéd Testápolási teendők
12 ³⁰ -14 ⁴⁵	Pihenés (mese, altatódal)	Pihenés (mese, altatódal)
14 ⁴⁵ -15 ¹⁵	Testápolási teendők Uzsonna	Testápolási teendők Uzsonna
15 ¹⁵ -17 ⁰⁰	Játék a csoportszobában vagy a szabadban Egyéni, ill. mikro csoportos képességfejlesztés	Játék a csoportszobában vagy a szabadban

A szervezett tanulás formái

<i>Kötelező</i>	Mindennapos mozgás (szervezett mozgásos tevékenység) Mindennapos mozgás (irányított mindennapos mozgásfejlesztés) Ének, zene, népi játék, tánc Külső világ tevékeny megismerése
<i>Közvetve kötelező</i>	Verselés, mesélés
<i>Kötetlen</i>	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése Ének, zene, népi játék, tánc Egyéni fejlesztések

A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	Verselés, mesélés Ének, zene, népi játék, tánc Mindennapos mozgás (szervezett mozgásos tevékenység és irányított mindennapos mozgásfejlesztés) Külső világ tevékeny megismerése
Mikro csoportos	Ének, zene, népi játék, tánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

5. A PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI

5.1. Játék

Játék

A belülről indított és vezérelt **játéktevékenység célja** a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése. Emellett játékkal érjük el, hogy a gyermekek intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalathoz jussanak. A játéktevékenység során szerzett élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyai és ötletei is teljesülnek.

Továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, s a játékos tevékenységszervezés.

Az ÉN tudat erős dominanciája mellett megjelenik a TE és a MI fogalma. A közös játékot áthatja az *összetartozás* érzése is. Ez az a motiváló erő, amelynek hatására a gyermek képessé válik a játékhoz szükséges szabályok betartására.

A játék a későbbi tevékenységformákat is megalapozza, így a munkát és a tanulást.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ☼ A játékhoz szükséges feltételek biztosítása
- ☼ A (2,5) 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével
- ☼ A gyermekek beszédképesség fejlesztése a játékszituációkban
- ☼ Az óvodapedagógus játéksegítő, játékirányító metódusainak alkalmazása

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

Az óvodapedagógus a kreatív, alkotó légkör kialakulását a játékhoz szükséges feltételek megteremtésével segítheti elő, melyek az alábbiak:

- nyugodt, derűs légkör
- hely
- idő
- eszközök
- tapasztalatszerzés - élmények

Nyugodt, derűs légkör

Az óvodapedagógus a csoportban csak annyi szabályt vezessen be, ami segíti a nyugodt, rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt és az elképzelések valóra váltását. A kreatív légkör erősíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását és az alkotó együttműködés kialakulását.

A gyermekek a szabad játékban feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.

Játékhoz szükséges hely

A csoportszobákban elkülönített részeket, „kuckókat” alakítunk ki.

☼ Mesesarok:

- különösen esztétikus és meghitt legyen
- a dramatikus játék és a bábozás helye
- itt kapnak helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek

☼ Kincseket őrző sarok:

Az intellektuális érzelmeket kiváltó tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyak, képek kapnak itt helyet, amit a gyerekek alakíthatnak, és rendezhetnek különböző szempontok alapján.

☼ Kézműves sarok – rajzolás, festés, mintázás, kézimunkázás feltételeit játékidőben is biztosítjuk

☼ A konstrukciós játékhoz kényelmes helyet biztosítunk – nagyobbaknál lehetőség van a több napig tartó építésre

☼ Mozgásigény kielégítésére az udvar megfelelő teret ad, ahol nagymozgásos tevékenységek végzésére több a lehetőség:

- népi játékok
- mozgásos és küzdő játékok
- ügyességi- és sportjátékok

Játékhoz szükséges idő

Óvodánkban a napirend, az időbeosztás és a tevékenységekben megvalósuló tanulás megszervezése segíti a játékhoz szükséges idő biztosítását, előtérbe helyezzük a szabad játék érvényesülését.

A kisebb gyermekek szinte egész nap játszanak, a nagyobbaknak biztosítjuk a több napon keresztül tartó játékot.

Játékeszközök

- ☼ olyan játékeszközöket adjunk a gyermekeknek, amelyek segítik az elmélyült játékot, a gyermekek aktivitását, fejlesztik az alkotó készségek kialakulását

- ✿ legyenek esztétikusak, praktikusak, jó minőségűek, könnyen tisztíthatóak, veszélytelenek
- ✿ a kisebb gyermekek játékához sok eszközre van szükség:
 - gyakorló játék – pszichikus funkciók fejlesztése
 - hagyományos szerepjáték – kellékek, melyek ösztönzik az élmények, tapasztalatok többszöri átélését
 - esztétikai neveléshez (mese, ének, rajzolás) szükséges kellékek
- ✿ a nagyobb gyermekeknek bővítjük az eszközválasztékot:
 - elsősorban a szerepjátékhoz kapcsolódó félkész kellékekkel, játékokkal
 - azonosulást segítő ruhadarabokkal
 - értelem- és képességfejlesztő játékokkal

Tapasztalatszerzés - élmények

- ✿ A gyermekek legyenek képesek a környezetükből szerzett tapasztalatokkal, élményekkel a játék tartalmát gazdagítani.
- ✿ Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a családban, az óvodában, a tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékban is átélhessék.
- ✿ A gyerekek a szerepjátékukhoz alakítsák ki a teret. (Nem szükséges állandó fodorászarok, eladópult, konyha kialakítása, mert ezt a gyermek az élmények hatására önállóan megteszi.)
- ✿ A kiemelt szerepűek az élményszerző séták – ezek fejlesztő hatása megmutatkozik a gyermekek tapasztalatgazdagságában.

A (2,5)3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével

Gyakorló játék

Az adott cselekvés többszöri megismétlése – amely szinte ritmikusan jelentkezik – jól fejleszti a szem-kéz koordinációt, és erősen hat a laterális dominancia kialakulására.

- Tárgyak tologatása, húzogatása, rakosgatása
- Természetben meglévő anyagokkal végzett manipulációk – udvaron is (homokszórás, kavicszórás, gyúrás, papírtépés...)
- Felnőttek utánzása – ritmikus utánzás
- Hangok játékos utánzása, halandzsza szöveg – pozitív érzelmeket kelt

Szerepjáték - szimbolikus játék

Már a legkisebbeknél is megjelenik a szerepjáték. Az óvodapedagógus szerepvállalása mintát ad a közös cselekvéshez.

Több területen is fejlesztő hatású:

- együttes cselekvés, együttműködés
- szervező képesség
- alá-, fölérendeltségi viszonyok
- egymás megbecsülése
- alkalmazkodás
- barátságok kialakulása

A szerepjátékhoz nem feltétlen szükséges állandó helyet kialakítani, ezt a gyermekek önállóan is megtehetik. Biztosítjuk, hogy a szimbolikus és szerepjátékokhoz szükséges eszközökhöz, kellékekhez szabadon hozzáférjenek.

Dramatikus játék, bábozás

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény táptalaja.

- ☼ Az óvodapedagógus modell egy-egy szereplő megformálásához
- ☼ Szükséges a kelléktár kialakítása (bábok, fejbábok, ruhák, kiegészítők) – képzeleti képek megformálása, beleélő képesség, önkifejezés fokozása
- ☼ Először az óvónő bábozzon a gyermekeknek
- ☼ Legyen a csoportnak kedvenc bábja

Konstruktív játék

- ☼ A gyermek minél gyakrabban élje át az „én készítem” alkotás örömét – ez további felfedezésekre sarkallja.
- ☼ A barkácsolást elsősorban az óvodapedagógus végzi, a gyermekek aktív bevonásával.
- ☼ Biztosított legyen az építéshez, szereléshez, barkácsoláshoz szükséges anyagok megléte.

Szabályjáték

Értelmi képességeket és mozgást fejlesztő játékok, segítik az egészséges versenyszellem kialakulását. A szabályjáték örömforrása a szabály betartásában van, komolyságát a szabály adja.

Legyen lehetőségük az udvaron népi játékok, énekes játékok és ügyességi játékok kezdeményezésére. A népi játékeszközök: a környezetünkben fellelhető eszközök, illetve a termésekből, gyűjtögetésből készült játékok.

A játék személyiségfejlesztő hatása

A játékban a gyermek teljes személyisége fejlődik:

- érzékszervek működése pontosabbá válik
- észlelés, megfigyelőképesség
- önkéntes és szándékos figyelem
- emlékezet és felidézés
- képzelet
- gondolkodás, szellemi aktivitás
- intellektuális tevékenységek – játék közben felmerülő nehézségek leküzdése
- alkotó képzelet, fantázia – szituációk létrehozása
- beszédkészség, kommunikációs kapcsolatteremtő készség
- helyzetfelismerő, problémamegoldó képesség
- mozgáskészség (térérzékelés, nagymozgások, szenzomotoros ügyesség)
- erkölcsi szokások, erkölcsi ítéletalkotás, viselkedés
- érzelmek, azok kezelése, feszültség oldása
- kitartás
- szocializáció (együttérzés, kibékülés, vigasztalás, kivárás, engesztelés)
- fegyelem – játékszabály betartása

A gyermekek beszédkészség fejlesztése a játékszituációkban

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. Az óvodapedagógus beszéde modellértékű legyen:

- ✿ szókapcsolatok
- ✿ kommunikáció
- ✿ nonverbális jelzések (mimika, gesztusok)
- ✿ beszéd hatáselemei - hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, dallam, szünet – ezeket legjobban a dramatikus játék segíti elő

A kezdeményezett anyanyelvi játékok adjanak mintát az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez. (pl: hangutánzó, fonémahallást fejlesztő, légzéstechnikát segítő, szinonima-kereső játékok)

Az óvodapedagógus játéksegítő, játékirányító metódusainak alkalmazása

Az óvodapedagógus játéksegítő metódusai szituációtól függőek.

- ✿ Ha a gyermekek nyugodtan játszanak, az óvodapedagógus irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermeket cselekedni.

- ✿ Kiscsoportosoknál – ha szükség van rá – legyen játékot kezdeményező, modellnyújtó játszótárs.
- ✿ Segítsen azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények.
- ✿ Avatkozzon be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét és nyugodt játékát.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✿ Több napon keresztül folytatnak egy-egy játéktémát.
- ✿ Domináns a szerepjáték. Önállóan osztoznak a szerepeken, kialakítják a teret.
- ✿ Konstruáló játékokban bonyolult építményeket alkotnak.
- ✿ Szabályjáték során képesek a normák betartására – tudjanak örülni a sikereknek - tudják elfogadni a kudarcot
- ✿ Tudnak játékuk során önállóan szabályokat alkotni.
- ✿ Társas kapcsolatok erősödése - közösségtudat kialakulása.
- ✿ Ismert meséket játékidőben többször dramatizálják, bábokkal el tudják játszani.

5.2. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermeki tanulás az óvodai élet összetett tevékenységrendszerében jön létre, a gyermeki tevékenység velejárója.

Az óvodai tanulás elsődleges célja: az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

A „valamit megtanulás” a gyermek részéről *spontán* folyamat, a „valamit megtanítás” az óvónő részéről *tudatos, célszerű* tevékenység, a tanulási képességek megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ✿ A tanulást támogató környezet megteremtése
- ✿ A gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire alapozás
- ✿ A gyermek egyéni tanulási sajátosságainak megfelelő ismeretek nyújtása, készségek fejlesztése, szokások alakítása

A tanulást támogató környezet megteremtése

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodás korú gyermek fejlődése, fejlesztése érzelmi fogékonyságán alapul. Érdeklődéssel fordul az őt körülvevő környezeti ingerek, hatások felé, melyek aktivitásra készítetik, kiváltják a hatékony viselkedés igényét, közben tapasztalatokat szerez, készségei, szokásai gyarapodnak.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A gyermek legfőbb tevékenysége a játék, mely áthatja az egész napos tevékenységet. A játékon keresztül fejlődik a gyermekek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, figyelme, emlékezete, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása.

A gyermek egyéni tanulási sajátosságainak megfelelő ismeretek nyújtása, készségek fejlesztése, szokások alakítása

Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságaiból következik, hogy *cselekvéseinek, érzékszervi, mozgásos, tapintásos észlelésen* keresztül tanul.

A gyermekek a tevékenységeik során szerzett élmények, benyomások, tapasztalatok által fejlődnek.

A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Az óvónő az egyes gyermekek tanulási képességeinek alakulását követi és segíti.

A gyermeki tevékenység motorja *a játékkedv, a mozgásigény, az utánzási vágy*.

A tanulás feltételei:

- a gyermek cselekvő aktivitása
- a közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató (többcsatornás) tapasztalás, felfedezés
- a kreativitás

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- játékos, cselekvéses tanulás
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- gyakorlati problémamegoldás

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során egyéni pozitív értékeléssel, megerősítéssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. Sikerélményhez juttatja, amelynek motiváló hatására tudatosan épít.

A sajátos fejlesztőhatás az egyes tevékenységformáknál követhető.

A tevékenységek tervezése évszakonkénti csoportosításban témakörönként történik. A tevékenységek tartalmáról az intézményben szokásos módon folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket.

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

A módszerek megválasztását befolyásolja a gyermekek:

- ✿ egyéni, életkori sajátossága
- ✿ testi-lelki állapota
- ✿ érdeklődése, kíváncsisága

A tevékenységekben leggyakrabban megjelenő módszerek:

- ✿ játékosság
- ✿ felfedeztetés, ráébredés lehetősége
- ✿ közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés
- ✿ elemeztetés, rendezés

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

Az óvodapedagógus:

- ✿ törekedjen arra, hogy mindegyik gyermek mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést
- ✿ kerülje a sztereotip értékeléseket (pl: ügyes vagy, stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét és tettét emelje ki
- ✿ alkalmazza a differenciált, árnyalt értékelést

- ☼ alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét:
 - simogatást, megerősítő pillantást, testközelséget
 - gesztust, mimikát
 - szóbeli közlést egyénileg, csoport előtt és szülőknek egyaránt
- ☼ kerülje a tárgyi jutalmak osztogatását
- ☼ teljes mértékben kerülje a büntetést a tanulási folyamatban, mert a gyermek motivációját, érdeklődését tönkreteszi
- ☼ törekedjen arra, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai
- ☼ a tanulási folyamatban csak akkor segítsen a gyermekeknek, ha kéri a segítséget, mert elakadtak a probléma megoldásában

5.3. Verselés, mesélés

A tevékenység célja: a gyermekek érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének segítése, a pozitív személyiségjegyeinek megalapozása elsősorban a népmesék segítségével.

A mesék mágikussága, a csodás meseélmények segítségével a gyermek átéli, megismeri a külvilág, és az emberi belső világ érzelmi viszonyait, a helyes viselkedési formákat.

A versek zeneisége, rímeinek csengése, valamint a mesék feldolgozása adja a gyermekeknek igazi irodalmi művészi élményt.

A mindennapi mesélés biztosítsa a kisgyermekek lelki nyugalomát, lelki békéjét. A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ☼ A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása
- ☼ A (2,5) 3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás és dramatikus játékok)
- ☼ A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

- ☺ A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.
- ☺ Az előszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására.

- ☺ A kiválasztott versek, mesék erősítsék a környezet megszerettetését, a néphagyományőrzést, és az évszakok szépségének megéreztetését.
- ☺ Ismerjenek meg a gyermekek olyan közmondásokat, amelyeket a környezetük gyakran hangoztat.
- ☺ Nagyobbaknak olvassunk lírai műveket is.
- ☺ Versanyag:
 - népi mondókák, rigmusok, névcsófolók, kiolvasók
 - legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású játékos versei
 - klasszikus és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei
- ☺ Meseanyag:
 - állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások
 - magyar mondavilág meséi, elemei
 - novellisztikus-realisztikus mesék
 - klasszikus tündérmesék, tréfás mesék, műmesék
 - magyar klasszikusok és a mai magyar írók meséi
 - meseregények

A (2,5) 3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás és dramatikus játékok)

	<i>(2,5) 3-4 évesek</i>	<i>4-5 évesek</i>	<i>5-6-7 évesek</i>
Vers, mondóka	☺ 10-12 mondóka ☺ népi mondókák (mozdulattal, játékkal) ☺ ölbeli játékok ☺ vidám rigmusok ☺ kiolvasók ☺ állathívogatók ☺ altatók	☺ 4-5 mondóka ☺ halandzsa szövegű kiolvasó ☺ 5-6 új vers (kapcsolódjanak a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulataihoz)	☺ kiolvasók ☺ vidám rigmusok ☺ rímes találós kérdések ☺ rímjátékok ☺ 10-12 új vers (kapcsolódjanak a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulataihoz)
Mese	☺ 10-14 új mese ☺ egyszerű állatmesék	☺ 10-14 új mese (mondanivaló megerősítése közmondással)	☺ 15-18 új mese (mondanivaló megerősítése közmondással) ☺ folytatásos mesék

	<i>(2,5) 3-4 évesek</i>	<i>4-5 évesek</i>	<i>5-6-7 évesek</i>
Bábozás, dramatizálás	☺ rövid improvizált jelenetek ☺ párbeszéd ☺ élvezői a mese dramatikus feldolgozásának	☺ mesék, élmények bábozása, dramatizálása az óvodapedagógus segítségével	☺ a mese cselekményének kifejezése mozgással, mimetikus játékkal ☺ meseélmény kifejezése rajzban (album készítése)
Rögtönzött játékok	☺ könyvek megszerettetése – lapozgassanak leporellókat, színes képeskönyveket	☺ gyermekek által kitalált bábjátékok, ☺ mesék, ☺ elkezdett mesék befejezése	☺ mesék önálló befejezése ☺ mesék kitalálása (pl. „mi mesénk”)

A mesefeldolgozás és verstanulás gyakorlati megvalósulása programunkban

A **mese** mindennap megjelenik az óvodában. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

Az óvodapedagógus közvetett módon csalogatja a gyermekeket a mesesarokba:

- ☼ mesesznál
- ☼ meséléshez kapcsolódó rituálék
- ☼ mesepárnák előkészítése

Amikor minden gyermek megérkezik, akkor kezdi el a mesét.

A mesefeldolgozás két hetes ciklusban történik.

- ☼ 1. hét: mesélés, dramatikus játékok, bábozás
- ☼ 2. hét: dramatikus játékok, a mese eljátszása (dramatizálás)

A **vers** előadásához megfelelő alkalmat, időpontot és helyet teremt az óvodapedagógus.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a verselés, mesélés, és a dramatikus játékok segítségével

- ☺ A mese, vers, bábozás és a dramatikus játék segítségével a gyermekek elsajátítják a helyes hangejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.
- ☺ A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, a megfelelő artikuláció.
- ☺ A népköltészeti alkotásokból sok új fogalmat ismerhetnek meg.

- ☺ A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket.
- ☺ A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására és az önálló versmondásra.
- ☺ A mechanikus bevésésből fakadó sikerélmény ösztönzően hat a gyermek tanulási folyamatára.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ☺ A gyerekek szívesen hallgatják, igénylik a mesét.
- ☺ Egyénenként vállalkoznak mesék, versek és mondókák elmondására.
- ☺ Kedvenc meséiket, verseiket szívesen mondogatják a nap bármely szakában.
- ☺ Szívesen báboznak, dramatizálnak.
- ☺ Megjegyeznek 10-14 mondókát, 6-8 verset, 15-20 mesét.
- ☺ Tudjanak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.
- ☺ Beszédük legyen összefüggő.
- ☺ Egész mondatban fogalmazzák meg mondanivalójukat.
- ☺ Használják az udvariassági formulákat, tudják türelmesen végighallgatni egymást.

5.4. Ének, zene, népi játék, tánc

A tevékenység célja: közös éneklés, közös népi játék örömeinek megéreztetése a gyermekekkel, hogy azon keresztül formálódjon zenei ízlésük és az esztétikai fogékonyságuk. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, amely megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

Tartalmi elemei: a környezet hangjainak megfigyelése, ölbeli játékok, népi gyermekdalok, éneklés, énekes játékok, zenélés

A zenehallgatási lehetőségek – az élő előadás, az emberi hang és hangszeres játék, valamint az igényesen kiválasztott hangfelvételek – fejlesszék a gyermekek művészi fogékonyságát.

Alapozzuk meg a gyermekeknél a hagyományok tovább élését a népdalok éneklésével, hallgatásával, néptáncok és népi játékok megismerésével.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ♪ A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása
- ♪ A (2,5) 3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása
- ♪ A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása
- ♪ A gyermekek nyelvi és zenei képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal
- ♪ Népdalokkal, népi játékokkal, táncal a gyermekek zenei képességeinek, zenei kreativitásának alakítása, a dallam, a ritmus, a mozgás szépségének felfedeztetése

A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismernek meg, melyek a zenei anyanyelvünk művészi értékei, az óvodás korosztály zenei fejlesztéséhez kiváló eszköz.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Az ölbe vevős, mondókás játékok, a testközelség, az érintés pozitív érzelmeket ébresztenek, szerepet játszanak az *érzelmi kötődés* kialakulásában.

Az egyszemélyes játékhelyzetből fejlődik ki a gyermekek *éneklési kedve*.

A kiszámoló segít az *igazságos döntésre* törekvést, és a konfliktusok megelőzését.

A küzdőjátékok erősítik a gyermekek egészséges *küzdőszellemét*.

A zene belső lökötése, a szabályosan ismétlődő mozdulatok fejlesztik a gyermeki *mozgás összerendezettségét*, a fegyelmezettséget.

(2,5) 3-4 éves gyermekek

- ♪ Nagyon élvezik az ölbeli játékokat, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Legyen ezek között arc-, kéz-, ujj- és lovagoltató játék.
A tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény a szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme.
- ♪ Egyszerű énekes játékokat tanulnak, amelyek álló helyzetben kéz-, lábmozgással, álló, induló körformával, ismétlődő játékos mozdulatokkal eljátszhatók.

4-5 éves gyermekek

- ♪ Már egymással is játszhatnak ölbeli játékot, mondókát. Már összetettebb mozgásanyagú népi játékokat is játszhatnak.
- ♪ Megismerhetik a csigavonalakat, hullámvonalakat, guggoló, tapsoló, utánzó mozgásokat, szerepcserére épülő játékokat.

5-6-7 éves gyermekek

- ♪ Ösztönözzük őket az „anyáskodó” szerepre, játszanak minél több ölbeli játékot a kisebbekkel.
- ♪ Alkalmazzák a kiolvasót, mint a döntés egyik játékos eszközét.
- ♪ Népi játékaikban bonyolultabb játékok, fogócska, párcsere, hidas, kapus, sorgyarapodó, fogyó játékok szerepeljenek.

Zenehallgatás:

Az óvodapedagógus élethelyzethez kapcsolva tervezze meg a zenei élményközvetítést, kapcsolja a különböző tevékenységekhez.

Lehetőleg **minél többször énekeljen népdalokat**, de jelenjenek meg a zenei repertoárjában:

- ♪ rokon-, és más népek dalai
- ♪ magyar komponált műzene
- ♪ altatódalok
- ♪ klasszikus műzene

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája kötetlen és kötött jellegű.

- ♪ *Kötött jellegű, frontális munkaforma: a népi játék, tánc*

Lehetőleg az udvaron szervezzük meg, rossz idő esetén a csoportszobában, a délelőtti levegőzés előtt.

Ebben a formában csak népi játékot tervez az óvodapedagógus, hogy semmi se szakítsa meg az önfeledt, élmény teli játékot.

A gyermekjátékokban előforduló egyszerű táncos mozgások, változatos játékmozdulatok és térformák fejlesztik a gyermekek ritmusérzékét, mozgását.

- ♪ *Frontális vagy mikro csoportos munkaforma: az ének zenei képességfejlesztés*

Mikro csoportos munkaforma esetén egyszerre csak öt-hat gyermekkel foglalkozik az óvodapedagógus.

A (2,5)3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása

		<i>(2,5)3-4 évesek</i>	<i>4-5 évesek</i>	<i>5-6-7 évesek</i>
Éneklési készség	Hangterjedelem	3-5 hang	3-6 hang	3-6 hang
		óvónő segítségével csoportosan	óvónő indításával önállóan, gyerek-segítséggel	csoportosan és egyénileg, önálló indítással
	Ütem	♪ 2/4-es ütem ♪ negyed és páros nyolcad ritmus	♪ nyolcad, negyed ritmus ♪ szinkópa	♪ szünet, triola ♪ szinkópa
	Dalanyag	♪ 6-8 mondóka, ölbéli játék ♪ 10-15 énekes játék ♪ 1-2 komponált gyermekdal (ünnepekre)	♪ 4-5 új mondóka ♪ 12-15 új énekes játék (6-8 motívumból álló) ♪ 2-3 műdal	♪ 4-7 új mondóka, kiolvasó ♪ 15-18 új énekes játék ♪ 3-4 műdal

		<i>(2,5)3-4 évesek</i>	<i>4-5 évesek</i>	<i>5-6-7 évesek</i>
<i>Hallásfejlesztés</i>	<i>Magas-mély reláció</i>	oktáv távolságot térben mutatják	oktáv és kvint távolságot térben mutatják	térben mutatják az ismert dallamokat
	<i>Halk-hangos különbsége</i>	Felismerése: ♫ beszéden ♫ éneken ♫ mondókán ♫ zörejen	Felismerik a különbséget és halkan és hangosan ♫ énekeljenek ♫ beszéljenek ♫ tapsoljanak	Halk-hangos, gyors-lassú fogalom párok megismerése és együtt gyakorlása
	<i>Dallamfelismerés (zenei emlékezet)</i>		Jól ismert dalokat szöveg nélkül ismerjék fel: ♫ dúdolásról ♫ hangszerről	Dalfelismerés: ♫ kezdő motívumról ♫ belső motívumról
	<i>Dallambújtatás (belső hallás)</i>		Motívumok váltva halkan-hangosan	Dallambújtatás rövidebb, hosszabb egységekkel
	<i>Motívum-visszhang</i>		Egyszerű dallamfordulatot visszaénekelnek	Motívum-visszaéneklés kitalált szöveggel
	<i>Hangszínek megfigyelése</i>	Figyeljék meg: ♫ csendet ♫ környezet hangjait ♫ egymás hangját ♫ dallamjátszó hangszerek hangszínét	Ismerjék fel: ♫ egymás hangját ♫ finomabb zörejeiket ♫ Figyeljék meg a természet és környezet zörejeinek megismerése	Ismerjenek fel: ♫ sokféle zenei hangot ♫ hang irányát, távolságát ♫ hang közeledését, távolodását
<i>Zenei alkotókedv</i>		Óvónő éneklő: ♫ gyermekek nevét, jelét ♫ énekelve beszél	Dallamfordulatok kitalálása: ♫ név ♫ köszönés	Dallamkitalálás: ♫ mondókára ♫ saját szövegre ♫ mesére
<i>Ritmuserő fejlesztése</i>	<i>Egyenletes löktetés</i>	Érzékeltetése játékos mozdulatokkal	Járással, tapssal	Egyenletes löktetés és ritmus különbsége, összekapcsolása
	<i>Ritmus</i>		Ritmus kiemelése: ♫ mondókákban ♫ dalokban	♫ dalritmusok kiemelése ♫ dalfelismerés ritmusról
		Egyszerű ritmushangszerek	dob, cintányér, háromszög, egyéb ritmushangszerek	
	<i>Gyors-lassú (tempókülönbség)</i>	Egyszerű mozgással követik a tempóváltást	Gyors-lassú ♫ beszéd ♫ ének ♫ mozgás	♫ gyors-lassú különbsége ♫ tempótartás önállóan is

A gyermekek nyelvi és zenei képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek.

A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a *helyes artikulációt*, a szavak szép, pontos kiejtését.

A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megéretteti a *nyelv kifejezőerejét, szépségét*.

Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a *magán- és mássalhangzók pontos kiejtését*.

Az énekes játékok alkalmat adnak a *szókincs bővítésére* is.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ♪ A gyerekek szívesen énekelnek, játszanak énekes játékokat.
- ♪ Tudnak egyedül, gátlások nélkül énekelni.
- ♪ Megkülönböztetik az elemi zenei fogalom párokat.
- ♪ Érezik az egyenletes löktetést és a dalok, mondókák ritmusát.
- ♪ Felismerik és használják az egyszerű ritmushangszereket: dob, ritmusbot, cintányér.
- ♪ Élvezettel tudnak zenét hallgatni.
- ♪ Tudnak térformákat alakítani.
- ♪ Igényükké válik az esztétikus mozgás.
- ♪ Szeretnek dudorászni, énekelgetni játék közben.

5.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A tevékenység célja: a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, téri szabad, kreatív önkifejezése. A gyermekek tér, forma, szín képzeletének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ⊗ A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése
- ⊗ A (2,5)3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése
- ⊗ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

- ✂ Az alkotó tevékenységhez biztosítsuk a méretben és minőségben megfelelő eszközöket, részesítsük előnyben a természetes anyagokat
- ✂ Megfelelő hely („ábrázoló kuckó”) kialakítása – ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre
- ✂ Anyagok elhelyezéséhez tároló helyeket alakítunk ki
- ✂ Munkaasztalok kialakítása
 - 5-6 gyermek számára
 - Alkotóeszközök közel legyenek
- ✂ A „minigaléria” is itt helyezkedjen el (a gyermekek rajzai – egy hétig)
- ✂ A szülőknek a gyermekek alkotásait albumszerűen elrendezett formában tesszük ki.
- ✂ Az alkotó tevékenységhez olyan légkört teremtünk, hogy a gyermek szívesen kapcsolódjon be a munkába, sikertelen lépéseiket bátran javítsák.
- ✂ Elegendő időt biztosítunk az ábrázoló tevékenységhez, ha lehet, a gyermekek addig alkossanak, amíg kedvük tartja.
- ✂ Az eszközök biztonságos kezelésének megtanítása – egyénileg.
- ✂ Megteremtjük a feltételeket, hogy a mindennapi szabad játék idején is ábrázolhassanak a gyermekek (pl.: rajzolás, festés, mintázás, gyurmázás, szövés-fonás, egyéb kézimunkák)

A gyermeki személyiségfejlesztésnek fontos eszköze a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, esztétikus tárgyi környezettel való találkozás, ismerkedés, amely művészeti élményben részesíti a gyermekeket.

Közösségi rendezvényeken teret adunk a gyermekek alkotásainak bemutatására, a tehetségek támogatására.

A (2,5)3-6-7- éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

	(2,5)3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
<i>Fő feladat</i>	Anyagokkal, eszközökkel és a kivitelezés módjával való játékos ismerkedés	Alkotó-alakító tevékenységek továbbgazdagítása, bővítése	Alkotó-együttműködési készség figyelembevételével a képi, plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülésének segítése

		(2,5)3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
KÉPALAKÍTÁS	Téma	✂ Szándéktalan firka, látszólag szándékos forma-firka (témajavaslat nem tervezhető), a gyermek fogalmazza meg, mit alkotott ✂ Szabad témaválasztás (élmény, érdeklődés)	✂ Élményekhez kapcsolódó témajavaslatok ✂ Emberábrázolás ✂ A környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján történő megjelenítése	✂ Közös kompozíciók alkotása ✂ Saját élményeken alapuló cselekményes témák (mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai)
	Technikák, eszközök	✂ Technikák, eszközök megtervezése ✂ Festés, zsírkréta, papírragasztás, agyagba-homokba karcolás, nyomat Képalakító készségek megindulásának segítése (képelemek szórt elrendezése – részformák elemeinek egymáshoz rendezése)	✂ Ceruza, kréta, filc- és rostironok, fapálcák, különböző vastagságú ecsetek ✂ Spárga, fonal, textil, termékek ✂ Gazdag formák, színkeveréssel alkotott színárnyalatok	✂ Technikai megoldások, eszköz-lehetőségek bővítése ✂ Batik, kollázs, plakett, dombormű, viaszkar, lenyomat ✂ Minél eredetibb megoldások, formák, színek egyéni módon való megjelenítése
PLASZTIKA	Téma	✂ Tetszés szerint vegyenek részt a munkákban	✂ Legyenek képesek a formák tagolására ✂ Játékukhoz kellékeket, alkalmi ajándéktárgyakat készítsenek	✂ Közös térbeli, többalakos kompozíció (mesejelenetek, énekes játék, élethelyzet) ✂ Alakítsuk ki az ajándékkészítés igényét (ünnepekre, szülőknek, vendégeknek, kicsiknek)
	Technikák, eszközök	✂ Ismerkedjenek az anyagok alakíthatóságával ✂ Nyomkodás, ütögetés, gyurkálás, gömbölyítés, simítás, sodrás, mélyítés, tépés, karcolás	✂ Használjanak különböző anyagokat ✂ Textil, bőrdarabok, gallyak, termékek	✂ Gyűjtsék az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat ✂ Játékok, bábok, játékkellékek készítése ✂ Környezetalakító, díszítő munkák

	<i>(2,5)3-4 évesek</i>	<i>4-5 évesek</i>	<i>5-6-7 évesek</i>
ÉPÍTÉS	✂ Ismerkedés a tárgyak különböző formáival ✂ Beszéljenek alkotásaikról, örüljenek munkájuknak ✂ Esztétikus polc az alkotásoknak	✂ Próbálkozzanak a tér variálásával, az építés részletezésével ✂ Nagyobb méretű dobozok, takarók, térelválasztó elemek, berendezési tárgyak használata ✂ Eszközök előkészítésére, tisztán tartására, elrakására buzdítjuk a gyermekeket	✂ A térbeli tapasztalatok segítsék a megoldások kivitelezését ✂ Lehetőség a több napon át tartó építésre ✂ Nagyméretű elemek alkalmazása (drámajátékhoz díszlet, búvóhely) ✂ Önállóan készítsék elő, gondozzák az eszközöket

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

- ✂ Az óvodapedagógus egy héten egyszer tudatosan irányított mikro csoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervez.
- ✂ Az előkészített eszközök motiválják az alkotó-alakító tevékenységre a gyermekeket.
- ✂ Egyszerre 5-6 gyermek vegyen részt a tevékenységben az egyéni segítségnyújtás érdekében.
- ✂ Megteremtjük a lehetőséget, hogy minden gyermek megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzeléseit.
- ✂ Jelenítsék meg személyiségük kivetített darabját, melyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia- és élményviláguk megmutatkozik.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ✂ Alkotásaikban tükröződnek egyéni élményeik, szükség esetén tudnak közös alkotásokat létrehozni, örülnek a kompozíciójuknak.
- ✂ A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása.
- ✂ Megismernek többféle technikát, bátran alkalmazzák, az eszközöket megfelelően használják.
- ✂ Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- ✂ Észreveszik a környezetük szépségét, tudnak rácsodálkozni.
- ✂ Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- ✂ Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásukról.

5.6. Mindennapos mozgás

A tevékenység célja: Rendszeres, egészségfejlesztő testmozgással a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, pszichomotoros készségeinek, képességeinek alakítása, fejlesztése játékos formában.

A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A gyermekek mozgásszükségletének kielégítése, a gyermeki szervezet egészséges fejlődésének elősegítése, kondicionális képességeinek fejlesztése a mozgásos játékok, tevékenységek rendszeres alkalmazásával valósul meg.

Az egészséges testi fejlesztés területei - hatásuk a gyermek személyiségfejlődésére:

- a testi képességek és az ellenálló képesség alakítása, szervezet erősítése
- egyensúlyérzék, ritmusérzék, motorikus képességek fejlesztése
- testséma és a helyes testtartás alakítása
- térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése
- mozgásműveltség, a mozgáskoordináció fejlesztése
- rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás, a mozgásszükséglet fenntartása
- a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás fejlesztése
- szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció
- problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség fejlődése

Az óvodapedagógus feladatai:

- ✿ A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében
- ✿ A (2,5)3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

A rendszeres mozgásos tevékenységek különösen fejlesztik az erő és állóképességet, melyek a gyermeki szervezet teherbíró képességét befolyásolják, fontos szerepe van az izomegyensúly kialakulásában, mely a helyes testtartáshoz szükséges.

A mindennapos mozgás tevékenység szervezeti keretei:

☞ **spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység:**

- az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítjuk
- törekszünk a legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására

☞ **irányított, mindennapos mozgásfejlesztés:**

- játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztjük az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert
- zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését
- megszervezhető az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is

☞ **szervezett mozgásos tevékenység:**

- a tevékenységet minden korcsoport heti 1 alkalommal szervezzük meg, különböző időkerettel

A (2,5)3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A természetes nagymozgások (hely-, helyzetváltoztató) és a finommotoros mozgáskészségek tanulását, valamint a mozgáskoordináció fejlődését változatos, örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal segítjük elő.

A mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezzük.

A mozgásos tevékenységek szervezésének főbb szempontjai:

- az óvodai nevelés minden napján valósuljon meg
- mindenki számára lehetőséget kell biztosítani a mozgásra
- az egyéni szükségleteket, képességeket figyelembe vesszük
- a szabad levegő kihasználására törekszünk
- a közös mozgásos játékok személyiségfejlesztő hatására építünk

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejleszthető az óvoda udvarán is. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad a szervezett mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismételtesére.

Példa a mozgásformák korcsoportonkénti egymásra épülésére:

	<i>(2,5)3-4 évesek</i>	<i>4-5 évesek</i>	<i>5-6-7 évesek</i>
Fő fejlesztési terület	Nagymozgások	Nagymozgások Egyensúlyérzék fejlesztése	Finommotorika fejlesztése Szabályjátékok gyakorlati alkalmazása
Futás- gyakorlatok	✓ futás különböző irányban ✓ feladattal ✓ különböző futásformák	✓ futás 3-4 akadályon át, ✓ fel- és lelépéssel, ✓ átbújással, ✓ tárgyhordozással	✓ sorverseny ✓ váltóverseny ✓ versenyfutás ✓ fokozódó futás ✓ gyors és lassú futás
Ugrás- gyakorlatok	✓ szökdelések ✓ sorozatugrások ✓ rövid nekifutásokból fellépések, majd leugrások	✓ egy lábon, két lábon szökdelések ✓ felugrások két lábról, ✓ leugrások két lábra, ✓ játékos helyből – és távolugró versenyek	✓ szökdelés haladással két lábon és egy lábon ✓ sorozatugrások különböző magasságú és távolságú tárgyakon át ✓ Magas – és távolugrások nekifutással
Dobás- és labdagyakorlatok	✓ hajítás helyből távolba ✓ hajítás helyből célba ✓ labda feldobás elkapás, ✓ labda leütés - elkapás	✓ célba dobás egykezes felső dobással ✓ babzsák távolba hajítása (harántterpeszállásból) ✓ labdagyakorlatok ✓ labda feldobás, elkapás, különböző testhelyzetben gurítás	✓ dobjanak egykezes, kétkezes alsó és felső dobással célba, ✓ 2 m magas kötél felett is ✓ labdavezetés járás és futás közben ✓ labdázás párokban, csoportokban
Túmasz- gyakorlatok	✓ csúszások ✓ kúszások ✓ mászások	✓ csúszás, ✓ kúszás, ✓ mászás - változatos körülmények között	✓ pók- és rákjárás, talicskázás
Talajtorna	✓ gurulás a test hossz tengelye körül	✓ test hossz tengelye körüli gurulás ✓ gurulóátfordulás ✓ „csikórugózás” – a kézenállás előgyakorlata	✓ test hossz tengelye körüli gurulás ✓ gurulóátfordulás ✓ kézenállás (a lépő láb magasra lendítésével)
Egyensúlyozó játékok	✓ egyensúlyozó játékok	✓ szem-kéz, ✓ szem-láb koordináció differenciálódása ✓ egyensúlyozó játékok 5 cm széles vonalon, rézsútos szereken ✓ lábboltozat erősítő gyakorlatok	✓ padon járás ✓ padon járás fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Y A gyermekeknek igényükké válik a mindennapi mozgás, szívesen vesznek részt mozgásos játékokban.
- Y Mozgásuk harmonikus, összerendezett.
- Y Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Y A mozgásos játékok, versenyjátékok során betartják a szabályokat.
- Y Kialakult kudarcűrő képességük, a csapatszellem.
- Y Tudnak ütemtartással járni, a gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végzik.
- Y Szeretnek futni, biztonságos a labdakezelési technikájuk, tudnak labdát vezetni, célba dobni egykezes felső dobással.
- Y Az ugrásokat talajéréskor fékezni tudják.
- Y Egyensúlyérzékük biztonságos, stabil.

5.7. Külső világ tevékeny megismerése

A tevékenység célja: a közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

Megismeri a szülőföldjét, a helyi és néphagyományokat, szokásokat, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit.

A külső világ megismerése közben a gyermekek *menyiségi, alaki, nagyságbeli, tér-, sík-, és menyiségbeli szemléletének alakítása, matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése.*

A gyermekek elemi ismerete alakuljon ki önmagukról és a közvetlen környezetükről. Környezettudatos magatartásformálás megalapozása, a gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességeinek fejlesztése környezetének alakításában.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ☼ (2,5)3-6-7 éves korú gyermekek számára elérhető helyi környezeti értékek összeállítása a környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében
- ☼ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése
- ☼ A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során
- ☼ Környezettudatos magatartás megalapozása

(2,5)3-6-7 éves korú gyermekek számára elérhető helyi környezeti értékek összeállítása a környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében

	<i>(2,5)3-4 évesek</i>	<i>4-5 évesek</i>	<i>5-6-7 évesek</i>
<i>Szélesebb és tágabb környezet megismerése</i>	☀ Ismerkedés az óvodával, az ott dolgozó felnőttekkel ☀ Az óvoda közvetlen környezetének megismerése – az óvoda utcája, boltjai	☀ Tapasztalat- és élményszerző séták az óvoda közvetlen környezetében – az óvoda utcáján túl ☀ Látogatás orvosi rendelőbe, üzletekbe	☀ Az óvoda tágabb környezetének megismerése ☀ Látogatás középületekben (kiállítás, könyvtár, bölcsőde, iskola, vasútállomás)
<i>Közlekedés</i>	☀ Ismerkedés a gyalogos közlekedéssel	☀ Gyalogos közlekedés szabályai ☀ Személy- és teherszállító járművek	☀ Szárazföldi, vízi, légi közlekedés
<i>Évszakok</i>	☀ Szépsége, színei ☀ Jelenségei, időjárás, öltözködés ☀ Gyűjtsenek termést, levelet, kavicsot, tollakat	☀ Szépsége, színei ☀ Jelenségei, az időjárás változásai (évszaktábla) ☀ Gyűjtsék a természet kincseit	☀ Szépsége, színei ☀ Jelenségei (évszak-, napszaktábla) ☀ Gyűjtsék a természet kincseit ☀ A környezet szennyeződései
<i>Növények</i>	☀ Virágok illata, színe ☀ Gyümölcsök formája, színe, íze, fogyasztása ☀ Zöldségek alakja, színe, íze	☀ Gyönyörködjenek a növényekben ☀ Hajtassanak virágot, ágat ☀ Csíráztassanak magokat ☀ Figyeljék a gyümölcsök érését, növekedését	☀ Csíráztatás, ültetés ☀ A növények fejlődésének feltételei (kísérletek) ☀ Mezei virágokkal, gyógynövényekkel ismerkedjenek ☀ Megfigyelések a vízzel, levegővel és a talajjal
<i>Állatok</i>	☀ Az utcában élő állatok megismerése ☀ Külső jellegzetességük, hangjuk, étetésük	☀ Az óvoda környezetében élő háziállatok, madarak, bogarak	☀ Környezetükben élő háziállatok megfigyelése – hol élnek, az állatok környezetének, életmódjának összehasonlítása
<i>Család</i>	☀ A család tagjai	☀ Képek gyűjtése a család tagjairól ☀ Mutassák be a családot, otthonukat	☀ A felnőttek munkája, szülők munkahelye
<i>Testünk</i>	☀ Kéz, láb, fej, szem, fül, orr, száj ☀ Az érzékszervek funkciói	☀ Az orvos munkájának szükségessége	☀ Törzs, nyak, fej, kar, láb

A fent említett témakörök tájékozódást nyújtanak az ismeretszerzési lehetőségek, beszélgetések megtervezéséhez. Minden alkalommal fontosnak tartjuk egy adott téma minél többféle szempontból történő megközelítését.

Emellett figyelemmel kísérjük a megfigyelések során az adódó matematikai tartalmak kiemelését (pl.: a környezet formái, nagyságbeli, mennyiségi jellemzők).

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése

Külső világ tevékeny megismerése *frontális vagy mikro csoportos tevékenykedtetéssel* történik.

Egy témakör feldolgozásának időtartama az adott témától függően egy, kettő vagy három hét. A gyermekek részt vesznek gyűjtőmunkában – az aktuális témának megfelelő tárgyak, eszközök, anyagok, képek gyűjtése.

A téma feldolgozása során a *tevékenységek közötti komplexitást* helyezzük előtérbe.

☀ A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében közvetlen tapasztalatszerző tevékenykedtetéssel, és élményszerző séták alkalmával történik.

☀ A gyűjtőmunka tárgyain, eszközein keresztül

- az ismeretek, tapasztalatok bővítése,
- a kapcsolódó matematikai tartalmak feldolgozása,
- anyanyelvi fejlesztés,
- esztétikai nevelés, ízlésformálás lehetőségeinek kihasználása.

Az óvodapedagógus a témák kiválasztásánál tartsa szem előtt a sándorfalvi helyi sajátosságokat.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat – és ismeretszerzés során

A tapasztalatok megosztása lehetőséget ad a gyermek – óvodapedagógus személyes beszélgetéseire, mely segíti a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését.

Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését: mint a kérdés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

A környezettudatos magatartás megalapozása

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakításában, a környezettudatos magatartás megalapozásában fontos szerepe van az óvodában dolgozó felnőttek példaadásának.

Célunk:

- A gyermekek találják meg helyüket környezetükben, az őket körülvevő világban, fedezzék fel az emberi és a tárgyi világ kapcsolatát - egyre több tapasztalatot szerezve tevékenységeik során.
- A gyermekek természeti környezethez való pozitív viszonyának alakítása, az élet tiszteletére, növények, állatok szeretetére nevelés.
- A környezeti értékek, szépségek felfedeztetése, ápolása.
- Környezetvédelmi és -megóvási szokásformák megalapozása.

Feladataink:

- ☼ A közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása, melyek különös jelentőségűek a célok elérése érdekében.
- ☼ Pozitív attitűdök kialakítása az élő és élettelen természet iránt. Leglényegesebb összefüggéseinek meggláttatása a helyi sajátosságok felhasználásával.
- ☼ Hulladék anyagok szelektálásának és újrahasznosításának fontossága.
- ☼ Felelősségtudat alakítása a közvetlen környezet rendjének megtartásáért (hulladék elhelyezése – környezetesztétika)
- ☼ A szépségre, harmóniára, tisztaságra való igény felkeltése, esztétikai ízlésformálás. Tevételes részvétel a környezet ápolásában, szépítésében.
- ☼ Állatok, növények védelmére, szeretetére, gondozására nevelés. Részt vesznek a gyermekek az elemi természetvédelmi tevékenységekben (pl.: téli madáretetés)
- ☼ A környezettudatos életvitel alakítása (energiával, vízzel, árammal való takarékoskodás, illetve a pazarlás elkerülése)

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ☼ Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- ☼ Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
- ☼ Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- ☼ Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- ☼ Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében.
- ☼ Felismerik a napszakokat.
- ☼ A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket.
- ☼ Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.

- ☀ A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- ☀ Megkülönböztetik a jobbra – balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.)
- ☀ Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokásaik, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- ☀ Ismerik egy-egy ünnep, ünnepkör hagyományait, szokásait.
- ☀ Törekedjenek az élő és élettelen környezet védelmére, óvására
- ☀ Ismerjék a környezetük védelmével, megóvásával kapcsolatos szokásokat, magatartásformákat.

5.8. Munka jellegű tevékenységek

A tevékenység célja: a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Cél továbbá a gyermekek együttműködésének, szervező képességének fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladata:

- ☀ A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása
- ☀ A munkaeszközök használatának megtanítása

A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása

- ☀ Munka jellegű tevékenység a játékból bontakozik ki.
- ☀ Elsősorban önmagukért, majd a közösségért végzik.
- ☀ Kezdetben az óvodapedagógus segítségével, később teljesen önállóan.
- ☀ Az óvodapedagógus mintát ad az eszközök, fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez.
- ☀ A gyermekek fejlettségétől függően értékeljük a gyermekek munkáját, mely legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.
- ☀ Úgy segítsen a felnőttek a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömet, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét.

A munka alapvető feltételei:

- ✿ megfelelő munkaeszköz (célszerűség, méret, anyag)
- ✿ elegendő munkalehetőség (amiben tudnak, vegyenek részt a gyermekek)
- ✿ elegendő idő (ne kelljen egymásra várni)
- ✿ megfelelő hely
- ✿ megfelelő, nyugodt légkör (ne a játékból szakítsuk ki)

(2,5)3-4 éves gyermekek

- ✿ Az étkezés, az öltözködés, a testápolás teendőinél az önkiszolgálásra fektetjük a hangsúlyt.
- ✿ Megismerik a játékok, illetve a különféle munka- és sporteszközök helyét és aktívan részt vesznek a játékelrakásban, teremrendezésben.
- ✿ Az óvodapedagógust figyelve vesznek részt a növények, állatok gondozásában, etetésében.
- ✿ Saját ruhájukat, személyes dolgaikat tartásuk rendbe, vigyázzanak a tisztaságra
- ✿ Megismerkednek a udvari szerszámok funkciójával, figyelemmel kísérik a nagycsoportosok munkáját.

4-5 éves gyermekek

- ✿ Egyre önállóbban végzik az étkezéshez kapcsolódó feladatokat, részt vesznek utána a rendrakásban.
- ✿ Megtervezzük az egyéni megbízások lehetőségét (pl. kisebbek segítése, ajándékkészítés, eszközök előkészítése, információk közvetítése).
- ✿ Legyen lehetőségük a gyermekeknek növény és állatgondozásra (pl. szobanövények ápolása, akvárium, madáretető).
- ✿ Személyes dolgaikat tartásuk rendbe, ügyeljenek környezetük rendjére, vegyenek részt környezetük tisztán tartásában.
- ✿ Minden évszakban segítenek az udvar tisztántartásában (pl.: levélgyűjtés)

5-6-7 éves gyermekek

- ✿ Közösén eldöntik a munka megosztását. Esztétikusan megterítanak, étkezés után mindent a helyére tesznek a szokásoknak megfelelően.
- ✿ A játszósarkok és a helységek rendjének megőrzése és ellenőrzése céljából felelősöket választhatunk.
- ✿ A környezet szépítésében aktívan részt vesznek: játékok lemosása, polcok letörlése, egyszerűbb javítások elvégzése.
- ✿ Rendezvények előtt segítkeznek a teremdíszítésben.
- ✿ A növény és állatgondozásban minél több műveletet önállóan végezzenek.
- ✿ Minden évszakban segítenek az udvar tisztántartásában (pl.: levélgyűjtés)

- ✿ Aktívan vegyenek részt környezetük tisztán tartásában, mutassanak példát a kisebbeknek.
- ✿ Az önálló megbízások köre kitágul (pl.: otthoni megbízások)

A munkaeszközök használatának megtanítása

Az óvodapedagógus minden munka jellegű tevékenység bevezetésekor bemutatja a gyermekeknek az eszközök használatát.

Segít abban, hogy a munkaeszközök használatát a gyermekek megtanulhassák. Ezt segíthetjük a tevékenységek szokásrendjének kialakításával.

Felhívjuk a gyermekek figyelmét a munkaeszközökkel okozható balesetek forrásaira.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ✿ A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- ✿ Az eszközöket rendeltetésszerűen használják.
- ✿ Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- ✿ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére.
- ✿ Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- ✿ Rendezvények alkalmával segítenek a teremrendezésben, díszítésben.
- ✿ Igénylik környezetük rendjét és biztonságát. Örömmel vesznek részt a takarításban, udvari munkában.

6. Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei

Hagyományőrzés, népszokások

Az óvodapedagógus feladatai:

- ✿ Hagományőrzés, népi kultúra ápolása, értékeinek beépítése a kisgyermek nevelésébe
- ✿ Népszokások eredetének, jelképeinek, a hozzájuk kapcsolódó népi játékok, népmesék, népdalok megismertetése

Az óvodánkban ünnepelt jeles napok és azok tartalmi időrendi sorrendben:

Az őszi jeles napjai:

Szüret - őszköszöntő (szeptember - október)

- ✿ Tapasztalják meg a természet változását. Irányítással végezzék a termések gyűjtését, figyeljék, hogyan történik tárolásuk.
- ✿ Hallgassanak és tanuljanak éneket, mondókát a szüretéről (alma, szőlő, dió, kukorica, tök stb.).
- ✿ Ismerjenek meg egyszerűbb népi játékokat, gyűjtsék, válogassák az őszi gyümölcsöket, terményeit.
- ✿ Tudjanak verset, mondókát, dalos játékot a szőlőről. A nagyobbak szüreten vesznek részt, ahol bekapcsolódnak a szőlőszedésbe, préselésbe /családi háznál/.
- ✿ Ismerkedjenek a népi hangszerekkel, népzenevel.
- ✿ Játsszanak énekes népi játékokat, ismerjenek meg néhány ügyességi, illetve sportjátékot.

A téli jeles napjai:

Advent (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)

Mikulás (december 6.)

Karácsony (december 24-25-26.)

- ✿ Ismerkedjenek az advent jelképeivel: koszorú, naptár.
- ✿ Rövid dalt, mondókát vagy verset tudjanak a Mikulást és a Karácsonyt várva. Készítsenek egyszerű ajándékot szüleiknek.
- ✿ Ismerkedjenek a karácsonyi népszokásokkal, készítsenek egyszerű fenyődísz az otthoni karácsonyfájukra.

- ✿ Mikulás és Karácsony előtt tanuljanak egy ünnepi köszöntő verset, mondókát, éneket.
- ✿ Készítsenek asztaldíszeket. Ismerjék meg az ünnepi készülődés étkezési szokásait.

Farsang (vízkeresztelőtől hamvazószerdáig)

- ✿ Egyszerű technikával díszítsenek papíralarcot, öltözzenek jelmezbe, utánozzák az óvónő táncos mozdulatait.
- ✿ Tanuljanak dalokat, tréfás mondókákat, farsangi télcsúfoló rigmusokat.
- ✿ Segítsenek a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében.

A tavasz jeles napjai:

Húsvét (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)

- ✿ Ismerjék meg a húsvéti népszokásokat, az ünnephez kötődő hagyományokat.
- ✿ Tanuljanak locsoló verset, fessenek tojást óvónőjük segítségével.
- ✿ Díszítsék csoportszobájukat.

Ünnepek, rendezvények

- ✿ Őszi rendezvények
- ✿ Adventi vásár (városi rendezvény)
- ✿ Mikulás
- ✿ Karácsonyi ünnepség
- ✿ Farsang
- ✿ Március 15.
(5-6-7 évesek részt vesznek az iskolai ünnepség főpróbáján)
- ✿ Húsvéti délelőtt
- ✿ Anyák napja
- ✿ Gyermeknap
- ✿ Ballagók hetei – Ovibúcsúztató (ballagás)
- ✿ Gyermekek születés és névnapja – csoportonként

7. ISKOLAÉRETTSÉG, FEJLŐDÉS JELLEMZŐINEK ÖSSZEFOGLALÁSA ³

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolaérettségnek **testi, lelki, szociális és értelmi** kritériumi vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges az eredményes iskolai munkához.

- A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el az alábbiakban leírt fejlettség.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek:

- ☼ Hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró.
- ☼ Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes.
- ☼ Mozgását, viselkedését, testi szükségleti kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek:

- ☼ Az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
- ☼ A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.
- ☼ Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.
- ☼ *Különös jelentősége* van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

³ Az Óvodai nevelés országos alapprogramja 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet - 1.melléklet

Az értelmi fejlettség jellemzői:

- ✿ Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- ✿ Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- ✿ A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

- ✿ Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél.
- ✿ Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- ✿ Minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- ✿ Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal együtt, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek.
- ✿ Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

- ✿ Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.
- ✿ Tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását.
- ✿ Felismeri a napszakokat.
- ✿ Ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
- ✿ Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.
- ✿ Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- ✿ Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- ✿ Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek:

- ✿ Készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.
- ✿ Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- ✿ Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Az alábbiakban összefoglaljuk az óvodáskor végére várható fejlődési jellemzőket a korábbi fejezetekből kiemelve.

Az egészséges életmód alakítása

- ✿ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- ✿ A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, tisztán helyére teszik azokat.
- ✿ Zsebkendőjüket önállóan használják.
- ✿ Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- ✿ Esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, villát, *kést*. Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- ✿ Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- ✿ A ruhájukat esztétikusan, összehajtva helyére teszik.
- ✿ A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- ✿ Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- ✿ Törekedjenek az élő és élettelen környezet védelmére, óvására.
- ✿ Ismerjék a környezetük védelmével, megóvásával kapcsolatos szokásokat, magatartásformákat.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

- ✿ Ragaszkodnak óvodájukhoz, társaikhoz, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- ✿ A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása. Egymást megkérlik a szabályok betartására.
- ✿ A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- ✿ Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- ✿ Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- ✿ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- ✿ Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik.
- ✿ Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- ✿ Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Éretté válnak az iskolába lépésre.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

- ☼ Szabadon fejezi ki önmagát, közlési vágya érvényesül. Élményeit képes elmondani, mondatokban kifejezni, eseményeket, történeteket saját szavaival elmondani.
- ☼ Befogadó és érdeklődő, másokat is képes meghallgatni.
- ☼ Helyesen használja a nyelvtani kifejezőmódokat.
- ☼ Ismeri a használt szavak tartalmát.
- ☼ Életkorának megfelelő ideig képes egy adott dologra figyelni, felidézni, visszaemlékezni, gondolkodása fogalmi szintre tevődik.
- ☼ *Aktívan érdeklődik* spontán és szervezett ismeretszerzés során.
- ☼ Képes *megfigyelésre*, érzékelésre – ismeretek bővítésére, rendszerezésére.
- ☼ Tudjon ismereteket összehasonlítani – az összefüggéseket felismerni.
- ☼ *Szívesen vesz részt* szűkebb és tágabb környezete, és az őt körülvevő világ megismerésében.

Játék

- ☼ Több napon keresztül folytatnak egy-egy játéktémát.
- ☼ Domináns a szerepjáték. Önállóan osztoznak a szerepeken, kialakítják a teret.
- ☼ Konstruáló játékokban bonyolult építményeket alkotnak.
- ☼ Szabályjáték során képesek a normák betartására – tudjanak örülni a sikereknek - tudják elfogadni a kudarcot
- ☼ Tudnak játékaik során önállóan szabályokat alkotni.
- ☼ Társas kapcsolatok erősödése - közösségtudat kialakulása.
- ☼ Ismert meséket játékidőben többször dramatizálják, bábokkal el tudják játszani.

Verselés, mesélés

- ☺ A gyerekek szívesen hallgatják, igénylik a mesét.
- ☺ Egyénenként vállalkoznak mesék, versek és mondókák elmondására.
- ☺ Kedvenc meséiket, verseiket szívesen mondogatják a nap bármely szakában.
- ☺ Szívesen báboznak, dramatizálnak.
- ☺ Megjegyeznek 10-14 mondókát, 6-8 verset, 15-20 mesét.
- ☺ Tudjanak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.
- ☺ Beszédük legyen összefüggő.
- ☺ Egész mondatban fogalmazzák meg mondanivalójukat.
- ☺ Használják az udvariassági formulákat, tudják türelmesen végighallgatni egymást.

Ének, zene, népi játék, tánc

- ♪ A gyerekek szívesen énekelnek, játszanak népi játékokat.
- ♪ Tudnak egyedül, gátlások nélkül énekelni.
- ♪ Megkülönböztetik az elemi zenei fogalom párokat.
- ♪ Érezik az egyenletes lüktetést és a dalok, mondókák ritmusát.

- ♪ Felismerik és használják az egyszerű ritmushangszereket:
dob, ritmusbot, cintányér.
- ♪ Élvezettel tudnak zenét hallgatni.
- ♪ Tudnak térformákat alakítani.
- ♪ Igényükké válik az esztétikus mozgás.
- ♪ Szeretnek dudorászni, énekelgetni játék közben.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

- ✂ Alkotásaikban tükröződnek egyéni élményeik, szükség esetén tudnak közös alkotásokat létrehozni, örülnek a kompozíciójuknak.
- ✂ A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása.
- ✂ Megismernek többféle technikát, bátran alkalmazzák, az eszközöket megfelelően használják.
- ✂ Plasztikai munkáik egyéniek, részletezőek.
- ✂ Észreveszik a környezetük szépségét, tudnak rácsodálkozni.
- ✂ Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- ✂ Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásukról.

Mindennapos mozgás

- ™ A gyermekeknek igényükké válik a mindennapi mozgás, szívesen vesznek részt mozgásos játékokban.
- ™ Mozgásuk harmonikus, összerendezett.
- ™ Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- ™ A mozgásos játékok, versenyjátékok során betartják a szabályokat.
- ™ Kialakult kudarcűrő képességük, a csapatszellem.
- ™ Tudnak ütemtartással járni, a gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végzik.
- ™ Szeretnek futni, biztonságos a labdakezelési technikájuk, tudnak labdát vezetni, célba dobni egykezes felső dobással.
- ™ Az ugrásokat talajéréskor fékezni tudják.
- ™ Egyensúlyérzékük biztonságos, stabil.

Külső világ tevékeny megismerése

- ☀ Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- ☀ Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
- ☀ Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- ☀ Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- ☀ Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében.

- ☀ Felismerik a napszakokat.
- ☀ A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket.
- ☀ Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- ☀ A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- ☀ Megkülönböztetik a jobbra – balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.)
- ☀ Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokásaik, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- ☀ Ismerik egy-egy ünnep, ünnepkör hagyományait, szokásait.
- ☀ Törekedjenek az élő és élettelen környezet védelmére, óvására
- ☀ Ismerjék a környezetük védelmével, megóvásával kapcsolatos szokásokat, magatartásformákat.

Munka jellegű tevékenységek

- ☀ A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- ☀ Az eszközöket rendeltetésszerűen használják.
- ☀ Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- ☀ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- ☀ Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- ☀ Rendezvények alkalmával segítenek a teremrendezésben, díszítésben.
- ☀ Igénylik környezetük rendjét és biztonságát. Örömmel vesznek részt a takarításban, udvari munkában.

8. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE

8.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

- **sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI)**
A szakértői bizottság szakértői véleménye alapján:
 - beszédfigyatékos (artikulációs és nyelvi zavar)
 - egyéb pszichés fejlődési zavarral küzd
(súlyos tanulási, figyelem és magatartásszabályozási zavar)
- **beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTM-N)**
A szakértői bizottság szakértői véleménye alapján
 - az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít,
 - társas kapcsolati problémákkal,
 - tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd,
 - közösségbe való beilleszkedése, személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül SNI-nek
- **kiemelten tehetséges gyermek**

Fontos, hogy az óvodapedagógus oktató-nevelő munkája során mindig figyelembe vegye a gyermekek egyéni képességeit, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét. Feladata, hogy elősegítse optimális fejlődését, tehetségének kibontakoztatását, hátrányos helyzetének kompenzálását.

Különösen jelentős feladata, hogy együttműködésre törekszik a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Óvodai nevelésünkben a *sajátos nevelési igényű gyermekeknél* is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk.

Az érintett gyermekek harmonikus személyiségfejlődésének elősegítéséhez elengedhetetlen az elfogadó, pozitív megerősítést nyújtó környezet.

Az SNI gyermek óvodai nevelése intézményünkben:

- az óvodai csoportban,
- a többi gyermekkel együtt történik.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a gyermek életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és alacsonyabb szintű fejleszthetőségét.

Az integrált óvodai nevelést az SNI típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógiai fejlesztés egészíti ki, külön neveléssel.

Az igényjogosultság megállapításától kezdődően a *szakértői bizottság* véleményében foglaltak szerint biztosítani kell a gyógypedagógiai ellátást.

A gyógypedagógiai nevelés-oktatásban részt vevő nevelési oktatási intézményben rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozást kell szervezni – a gyermek annyi foglalkozáson vegyen részt, amennyi az SNI igényéből eredőhátránya csökkentéséhez szükséges.

A szülő és a pedagógus munkáját a *pedagógiai szakszolgálat* segíti, az SNI gyermek neveléséhez szükséges speciális szakképzettséggel rendelkező *utazó gyógypedagógusi* hálózat útján biztosíthatja.

8.2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek (HH, HHH)

Az indokoltságot A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló törvény (Gyvt.) határozza meg.

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai:

- *Környezeti* okok: egyszülős család, sokgyermekes család, szűkös lakásviszonyok, szülők iskolázatlansága, nevelési problémák, negatív hatású személyek.
- *Anyagi* okok: munkanélküliség, alacsony jövedelem, csökkent munkaképesség vagy munkaképtelenség, a kereset nem a családi szükségletek kielégítésére fordítódik.
- *Egészségügyi* okok: születési rendellenesség, szerzett fogyatékoság, tartós betegség, idegrendszeri problémák, pszichés gondok, higiénés hiányosságok.
- *Gyermek személyiségében rejlő* okok: értelmileg és/vagy érzelmileg visszamaradt, viselkedéses eltérések.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeink, feladataink:

- Családlátogatás, szülői konzultáció az óvodapedagógussal és a fejlesztést végző szakemberrel, valamint a gyermekvédelmi felelőssel.
- Szülőknek tartott óvodai előadások.

- Egészségnevelés.
- Fejlesztő-kompenzáló tevékenység az óvodai csoportokban, egyénileg, illetve mikro-csoportosan.
- Szükség esetén speciális végzettségű szakember bevonása.
- Szükségletek kielégítése terén: egészséges környezet megteremtése, a gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása, alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése, valamint a nyugodt kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása.
- Szülők segítése tanácsadással (szociális juttatások, lehetőségeik megismertetése).

8.3. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Óvodánkban az esélyegyenlőséget az alábbi elvek mentén biztosítjuk:

- óvodai nevelésbe való bekapcsolódás lehetőségének biztosítása
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek azonosítása
- a gyermekek személyiségének minél pontosabb megismerése, ehhez igazított fejlesztés
- a gyermekek fejlődésének önmagukhoz való mérése, tehetségjegyeiknek azonosítása, fejlesztése
- kötelező foglalkozásokon való részvétel lehetősége
- óvodai eszközök használatának lehetősége
- óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatásokhoz való hozzájutás azonos feltételei
- iskolai életmódra való felkészítés a képességek figyelembe vételével

Az esélyegyenlőség megteremtésében feladatunk, hogy senkit ne érjen hátrányos megkülönböztetés alábbiak alapján:

- nemi, faji hovatartozás
- bőrszín
- nemzetiség
- nemzeti, etnikai hovatartozás
- anyanyelv
- fogyatékoság
- egészségi állapot
- vallási, világnézeti, politikai hovatartozás
- családi állapot
- nemi identitás
- életkor
- vagyoni helyzet

9. GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN

A gyermekvédelmi munka alapja a prevenció és a segítségnyújtás. Az egyénre szabott bánásmód és a tapintatos kapcsolattartás.

Az óvodai gyermekvédelem *fontos jelzőrendszer*, hiszen az óvodai környezetben érzékelhető a gyermek mentális állapota, és rajta keresztül a család esetleges problémái.

A családban megjelenő életvezetési problémák nagymértékben befolyásolják a gyermekek egészséges fejlődését. E negatív hatások leggyakrabban a gyermekek viselkedésének, kapcsolatrendszerének és teljesítményének zavaraiiban jelentkezik az óvodában. Ezért elkerülhetetlen, hogy az óvodapedagógusok ismerjék a családok helyzetét, figyelemmel kísérjék a rendszeres óvodalátogatást.

Óvodánk gyermekvédelmi munkájának célja:

- ☼ Legfontosabb a *megelőzés*, a gyermeki jogok védelme.
- ☼ A szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek *felmérése*, eseteinek feldolgozása, *problémamegoldás* kidolgozása a gyermekvédelemben érintett szakemberek együttműködésével
- ☼ *Kapcsolat* az Önkormányzattal, Család-, gyermekjóléti Szolgálattal, Nevelési Tanácsadóval, esetenként a Szakértői Bizottsággal

A gyermekvédelmi munkánk feladata:

Fontos feladat az egyéni sorsokkal való törődés, segítségnyújtás a hátrányok enyhítésére az óvodai keretek közötti kompenzálás biztosítása.

A gyermekvédelmi esetek feltérképezése, adatszolgáltatás, környezettanulmány készítése, kapcsolattartás a Család-, és Gyermekjóléti Szolgálattal, Nevelési Tanácsadóval, esetenként a Szakértői Bizottsággal minden óvodapedagógus feladatkörébe beletartozik.

Munkáját segíti a védőnő, a gyermekorvos, valamint a gyermekvédelmi törvény és a községünk Képviselő Testülete által megalkotott rendelet, amely a gyermekvédelmi ellátásokról, a gyermekvédelem helyi rendszeréről szól.

A gyermekvédelmi felelősök feladata (Óvodaépületenként 1-1 fő):

A gyermekvédelmi felelősök, minden nevelési év elején felmérést készítenek, mely alapján megtervezik az éves gyermekvédelmi munkájukat.

Pedagógiai tevékenység, gyermekvédelmi feladatok a nevelőtestületben:

- a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése
- segíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését

- az óvodában olyan légkör kialakítása, ami kizárja annak a lehetőségét is, hogy a gyermek bármilyen oknál fogva hátrányos vagy kitaszított
- az új óvodások befogadásának és beilleszkedésének segítése
- a szülőkkel való kapcsolatfelvétel, együttműködésre ösztönzés
- rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérjük
- a segítő szervezetekkel, intézményekkel kapcsolatot tartunk
- kapcsolatot tartunk az orvossal, védőnővel
- részt veszünk továbbképzéseken
- indokolt esetben hatósági eljárást kezdeményezünk
- a veszélyeztetett gyermekekről nyilvántartást vezetünk

10. ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

10.1. Az óvoda és a család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt *kiegészítve* biztosítja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés.

Óvodánk körültekintően szervezi meg az együttműködés formáit, mely

- ✿ az információk áramlását,
- ✿ a szemlélet formálását (nevelésben, mentális szokásrendszerben, illetve környezeti, kulturális szokás-, igényformálásban jelentkezik)
- ✿ az óvoda tartalmi munkájába való betekintést lehetővé teszi,
- ✿ a gyermek egyéni fejlődésének jellemzőit kívánja közvetíteni.

A kapcsolattartás formái óvodánkban:

- ✿ *Beíratás* - első személyes kapcsolat felvétele
- ✿ *Családlátogatás* – lehetőleg óvodakezdés előtt, mindkét óvónő részvételével
- ✿ *Szülős befogadás* – általában 1 hét, egyéni igények figyelembevételével
- ✿ *Nyílt napok* (a nevelőmunka egyes elemeinek bemutatása)
- ✿ *Rendezvények, ünnepek, hangversenyek, kirándulások*
- ✿ *Szülői értekezlet* – nevelési év során három alkalommal
- ✿ *Egyéni beszélgetések* – egyéni problémák megbeszélése, előzetes egyeztetés után
- ✿ *Szülői Szervezet* megszervezése – csoportonként 1-2 fő

10.2. Az óvoda és a bölcsőde

Évente több kisgyermek érkezik bölcsődéből intézményünkbe. Az átmenet zökkenőmentessé tétele érdekében, olyan kapcsolatot kívánunk kialakítani, mely során egymás nevelőmunkáját megismerjük, segíthetjük.

Az együttműködés kiterjed a szülők tájékoztatására, a szocializációs, a nevelési tevékenység összehangolására.

A kapcsolattartás lehetséges formái:

- ✿ Évente egyszer összevont munkaközösségi megbeszélés a kiscsoportos óvónők és a gondozónők részvételével
- ✿ Szülői értekezletek
- ✿ Látogatások
- ✿ „Nyitva van az aranykapu...” – nyílt délután a leendő óvodásoknak és szüleiknek

10.3. Az óvoda és az iskola

Az iskolával olyan kapcsolatot kívánunk kialakítani, mely során a kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez, amely elősegíti a gyermekek zavartalan iskolakezdését, az egészséges óvoda – iskola átmenetet.

A kapcsolattartás lehetséges formái:

- ✿ Évente egyszer összevont munkaközösségi megbeszélés a nagycsoportos óvónők és az első osztályos tanítók részvételével
- ✿ Kölcsönös látogatások szervezése
- ✿ Bemutató órák és foglalkozások látogatása
- ✿ Rendezvényeken, ünnepeken, az iskolások és STAMI tanulóinak részvétele.
- ✿ Kapcsolattartás: 1 óvodapedagógus - 1 tanító

10.4. Az óvoda és a közművelődési intézmények

(Sándorfalvi Kulturális Központ, STAMI-Sándorfalva Térsége Alapfokú Művészeti Iskola)

Folyamatos és hagyományteremtő kapcsolatra törekszünk.

A kapcsolattartás formái:

- ✿ Kiállítások látogatása
- ✿ Könyvtárlátogatás
- ✿ Rendezvényeken való részvétel

10.5. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Fenntartóval – Sándorfalva Város Önkormányzat

A kapcsolattartás formái:

- ☼ Vezetői értekezlet
- ☼ Kölcsönös tájékoztatás
- ☼ Egyéni megbeszélések
- ☼ Óvodavezető beszámolója
- ☼ Rendezvényekre, értekezletekre a Polgármester és/vagy a Jegyző meghívása

Egészségügyi szervezetekkel

(Védőnői Szolgálat, Család-, és Gyermekjóléti Szolgálat)

A kapcsolattartás formái:

- ☼ A védőnővel folyamatos együttműködés /félévenként megfigyelési naplót vezet a gyermekek fejlődéséről, méri őket./
- ☼ Alkalmankénti esetmegbeszélések

Szakmai szervezetekkel, intézményekkel

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai képzéseket, programokat s a fejlesztési lehetőségeknek megfelelően részt veszünk azokon.

Lehetőség szerint kapcsolatot teremtünk külföldi magyar óvodákkal.

11. A PEDAGÓGIAI MUNKA DOKUMENTUMAI

- ✿ *Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja (ONAP)*
- ✿ *A Sándorfalvi Pipacs Óvoda Pedagógiai Programja - „PIPACS PROGRAM”*
- ✿ *Gyermekcsoportok nevelési, tevékenységi programja - Csoportnapló (OviKréta)*
 - Nevelési terv (időkeret: fél év)
 - Tevékenységi terv (időkeret: heti tervezés)
 - Eseményterv, szervezési munkák (időkeret: havonkénti lebontásban)
- ✿ *Egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentumai - A gyermek fejlődésének nyomonkövetése (OviKréta)*
(folyamatosan, de legalább félévente)
Egyéni fejlettséget diagnosztizáló, fejlesztési feladatokat tervező dokumentum, amely az alábbi területeket foglalja magába:
 - Motoros fejlettség (nagymozgás, finommozgás, vizuomotoros mozgás)
 - Kommunikációs fejlettség (beszédértés, beszédprodukció)
 - Szociális fejlettség (társas kapcsolatok, játék, éntfejlődés)
 - Önállóság fejlettsége (önállóság, önszabályozás, szokások)
 - Kognitív fejlettség (megismerő funkciók)
- ✿ *Mulasztások dokumentálása - Jelenléti ív (OviKréta)*
Pontos adatkezelés, naprakész nyilvántartás
- ✿ *Az igazgató Éves munkaterve*
 - Működési terv
 - Éves feladatterv
 - Pedagógiai terv
 - Intézményi szintű szakmai műhely
 - Partnerkapcsolatok
 - Fejlesztési terv
 - Vezetői ellenőrzési terv
- ✿ *Továbbképzési terv (PTTR)*
- ✿ *Szakmai munkaközösségek éves munkaterve*
- ✿ *Gyermekevédelmi munkaterv*

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Az Óvodai nevelés országos alapprogramja
363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet - 1. melléklet – és egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 77/2025. (IV.15.) Korm. rendelet
- Pipacs Program – A Sándorfalvi Pipacs Óvoda helyi nevelési programja
Hatályos: 2023. szeptember 01. napjától
- Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból
„Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” (Második, módosított kiadás)
Szolnok, 2002.
- Néphagyományőrző Óvodai Program
Gödöllő, 1997.
- dr. Tótszőllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában
Budapest, 1994.

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 363/2012. (XII.17.) kormányrendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 77/2025. (IV.15.) Korm. rendelet
Az Óvodai nevelés országos alapprogramról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról

Legitimációs záradék

A helyi óvodai pedagógiai programot

- Készítette a nevelőtestület bevonásával

.....
igazgató

P. H.

dátum:

- Jóváhagyta:

.....
fenntartó részéről

P. H.

dátum:

A legitimációs eljárás alátámasztását igazoló dokumentumok:

1. A Pedagógiai program ismertetése aiktatószámú jegyzőkönyv szerint.
2. A fenntartó számú határozata a Pedagógiai program jóváhagyásáról, kelte:, intézményi iktatószámmon.

Dátum:.....

P. H.

.....

Kiss Éva
igazgató